

# LÄNSBYGDERÅDENS ROLL

# FÖRORD

Glesbygdsverket fick i regleringsbrevet för 2005 i uppdrag att kartlägga länsbygderådets roll i det lokala och regionala utvecklingsarbetet och särskilt belysa länsbygderådets deltagande i lokala och regionala processer. Denna rapport är resultatet av utredningen.

Projektledare för uppdraget har varit utredare Carolina Schönbeck. I projektgruppen har utredarna Elisabet Olofsson och Marlen Ljusberg samt direktör Jan Cederwörn och informatör Birgitta Rhodin ingått. Nutek har varit vår samrådsmyndighet i utredningen.

Glesbygdsverket vill särskilt tacka länsbygderåden, de lokala utvecklingsgrupper som tagit sig tid att träffa oss och de som tog sig tid att svara på enkäten samt landets samtliga länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan och samverkansorgan. Utan dem skulle vi inte ha haft en rapport att redovisa.

Östersund maj 2005

Kerstin Wallin  
Generaldirektör



# INNEHÅLL

## SAMMANFATTNING

1 INLEDNING	7
1.1 Uppdrag	7
1.2 Metod	7
1.3 Avgränsning	8
1.4 Rapportens disposition	8
2 BAKGRUND	9
2.1 Folkhälsoenheten, länsbygderåden och de lokala utvecklingsgrupperna	9
2.2 Länsbygderådets verksamhet	9
2.2.1 Länsbygderådets intäktskällor 2004	9
2.2.2 Verksamhetens kostnader	10
2.2.3 Länsbygderådets styrelser	10
3 REGIONALA OCH LOKALA PROCESSER	11
3.1 Regional och lokal	11
3.2 Processer	11
3.2.1 Regionala processer	11
3.2.2 Kommunala processer	13
3.3 Roller i regionalt och lokalt utvecklingsarbete	13
4 RESULTAT AV ENKÄTUNDERSÖKNING	15
4.1 Regional nivå	15
4.1.1 Deltagande i regionala processer	15
4.1.2 Länsbygderådet och andra processer	18
4.1.3 Länsbygderådets möjlighet att påverka det regionala utvecklingsarbetet	19
4.1.4 Länsbygderådets bidrag till det regionala utvecklingsarbetet	19
4.1.5 Begränsningar i länsbygderådets deltagande i det regionala utvecklingsarbetet	19
4.1.6 Representerar Folkhälsoenheten länsbygderåden på central nivå?	20
4.1.7 Vilka representerar länsbygderåden på regional nivå?	20
4.1.8 Avsaknad av verksamhet samt verksamhet som kan ifrågasättas	20
4.1.9 Hänsyn till mäns och kvinnors villkor	21
4.1.10 Länsbygderådets olika roller på regional nivå	21
4.2 Kommunal och lokal nivå	23
4.2.1 Deltagande i kommunala processer	23
4.2.2 Andra sammanhang som Länsbygderådet deltar i på kommunal nivå	25
4.2.3 Processer på kommunal nivå där Länsbygderådet inte finns med	25
4.2.4 Möjlighet till deltagande i kommunens utvecklingsarbete	26
4.2.5 Länsbygderådets koppling till de lokala utvecklingsgruppernas arbete	26
4.2.6 Länsbygderådets roller på kommunal och lokal nivå	27
4.2.7 Möten med kommuner och lokala utvecklingsgrupper	28
4.2.8 Slutsatser från kommunbesök	29
5 ANALYS OCH DISKUSSION	31
5.1 Deltagande i processer på regional nivå	31
5.2 Deltagande i processer på kommunal nivå	32
5.3 Roller	33

5.3.1 Roller på regional nivå	33
5.3.2 Roller på kommunal och lokal nivå	33
5.4 Sammanfattande bild över länsbygderådets olika roller	34
6 SLUTSATSER	36
6.1 Deltagande i processer	36
6.2 Uppifrån eller underifrån, Folkrörelserådet eller de lokala utvecklingsgrupperna?	36
6.3 Demokratisk representation eller expertfunktion?	36
BILAGA 1 ENKÄTER	
BILAGA 2 METOD/ARBETSSÄTT	
BILAGA 3 FOLKRÖRELSEÅDETS MEDLEMSORGANISATIONER	
BILAGA 4 TABELLER RÖRANDE REGIONAL NIVÅ	
BILAGA 5 TABELLER RÖRANDE KOMMUNAL OCH LOKAL NIVÅ	
BILAGA 6 RANKING AV ROLLER	

# SAMMANFATTNING

Länsbygderådets roll är komplicerad, och uppfattningarna om vad som är deras uppgift varierar mycket beroende på vem man frågar. Det kan Glesbygdsverket konstatera i denna kartläggning om länsbygderådets roll i det lokala och regionala utvecklingsarbetet.

Utredningen bygger på enkätsvar från de offentliga länsaktörerna (länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan och samverkansorgan) samt länsbygderåden själva. Synpunkter från lokala utvecklingsgrupper har inhämtats genom kommunbesök.

Samtliga länsbygderåd är ideella föreningar och bedriver sin verksamhet på främst ideell basis. De är paraplyorganisation för de lokala utvecklingsgrupperna i ett län. På central nivå kopplas länsbygderåden till Folkrorelserådet Hela Sverige ska leva. Enligt Folkrorelserådets stadgar är länsbygderådets uppgift att ge stöd till och företräda de lokala utvecklingsgrupperna samt vara deras samordnare på länsnivå. Länsbygderåden är dock självständiga från Folkrorelserådet, såtillvida att de är egna organisationer med egna stadgar.

## ROLLER

En viktig del av kartläggningen har varit att identifiera länsbygderådets roller på såväl regional som kommunal och lokal nivå. Gemensamt för alla nivåer är uppfattningen att länsbygderåden företräder Folkrorelserådet. När det gäller företräderskapet för de lokala utvecklingsgrupperna går åsikterna däremot isär. Länsbygderåden själva och de offentliga länsaktörerna anser att länsbygderåden företräder de lokala utvecklingsgrupperna. Av 29 offentliga länsaktörer anser 20 att i sammanhang på regional nivå där länsbygderåden deltar representerar länsbygderåden de lokala utvecklingsgrupperna. Samtidigt ifrågasätter de legitimiteten i företräderskapet.

På kommunal och lokal nivå är det inte lika självklart att länsbygderåden företräder de lokala utvecklingsgrupperna. Tvärtom kommer den rollen först på fjärde plats från slutet. Intrycket från kommunbesöken är att de lokala utvecklingsgrupperna inte känner till länsbygderåden i deras län och att de därför inte har någon uppfattning om rådets verksamhet.

## DELTAGANDE I PROCESSER

Glesbygdsverket har också kartlagt hur länsbygderåden deltar i olika viktiga processer. Det gäller strukturfondsprogrammen Mål 1 och 2, regionala utvecklingsprogram, regionala tillväxtprogram, lokala utvecklingsprogram för kommersiell service och program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete på regional nivå. Dessutom har deltagandet i planeringsprocesser och ram- och landsbygdsprogram på kommunal nivå undersökts.

Störst deltagande har länsbygderåden i program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete. I dessa processer deltar 20 av 22 länsbygderåd. I de regionala utvecklingsprogrammen deltar nio länsbygderåd och i de regionala tillväxtprogrammen 14 länsbygderåd.

Viktigt att poängtera är att det i vissa kommuner finns kommunbygderåd, som är paraplyorganisation för lokala utvecklingsgrupper på kommunal nivå, som deltar i processerna istället för länsbygderåden.

## SLUTSATSER

Vi kan konstatera att den ideella sektorns närvaro i strategiska processer är väsentlig för att frågor rörande lokalt utvecklingsarbete ska få utrymme i det regionala utvecklingsarbetet. Länsbygderåden deltar på regional nivå dock snarare i praktiska än strategiska processer. Med tanke på länsbygderådets begränsade resurser är det rimligare att de fokuserar på regional nivå och låter kommunbygderåden, i de kommuner det finns, föra de lokala utvecklingsgruppernas talan i kommunala sammanhang.

Det framgår tydligt att länsbygderådets roll måste förtydligas. Ska de företräda de lokala utvecklingsgrupperna eller Folkrådet centralt, eller kan de företräda båda? Vems intresse som ska stå i fokus för länsbygderådets verksamhet är avgörande för vilket perspektiv länsbygderna ska ha. Den demokratiska representationen bör ställas i relation till rollen som expert på frågor rörande lokal utveckling. Kanske är det expertrollen som länsbygderådet ska ha, eller kanske redan har? Det bör åligga Folkrådet att förtydliga länsbygderådets roll och kopplingen till de lokala utvecklingsgrupperna.

Den lokala nivåns (under kommunnivå) delaktighet i samhällsutveckling måste säkerställas. För att möjliggöra detta bör staten tydligare tala om hur ideell sektor ska medverka i olika processer, vara tydligare med vad de medel som fördelas ska användas till samt se till att ideella krafter får betalt för det engagemang de lägger ner.

# 1 INLEDNING

I den regionalpolitiska propositionen<sup>1</sup> beskriver regeringen sin syn på lokalt utvecklingsarbete. På sidan 188 står det att det idag finns cirka 4 000 lokala utvecklingsgrupper i Sverige, med det gemensamma draget att de samlar människor på en viss plats runt aktiviteter som syftar till att förbättra den lokala miljön. Aktiviteterna omfattar allt från rena trivselarrangemang till näringsverksamhet. Vissa grupper deltar även i samhällsplaneringen genom att medverka inom ramen för bl.a. kommunernas arbete. Folkrådet Hela Sverige ska leva har fått medel från regeringen för att kunna arbeta med att främja lokal utveckling, kunskapsuppbyggnad och informationsspridning till lokala grupper och har genom denna roll blivit en samtalspartner i frågor om lokal och regional utveckling.<sup>2</sup>

Enligt propositionen tar allt utvecklingsarbete sin utgångspunkt i människans kreativitet samt vilja till förändring och det är av stor betydelse för den regionala utvecklingspolitiken att denna kraft tas tillvara och vidareutvecklas. Ett sätt att tillvarata och vidareutveckla kraften är att bredda partnerskapen inom den regionala utvecklingspolitiken för att bl.a. lokala utvecklingsgrupper i högre grad ska bli delaktiga i lokalt och regionalt utvecklingsarbete.<sup>3</sup>

## 1.1 UPPDRAG

Glesbygdsverkets uppdrag enligt regleringsbrevet är att kartlägga länsbygderådets roll i det lokala och regionala utvecklingsarbetet och särskilt belysa länsbygderådets deltagande i lokala och regionala processer.

## 1.2 METOD

Kartläggningen baseras på en enkätundersökning med tre målgrupper; länsbygderåden, länsstyrelser och samverkansorgan/regionala självstyrelseorgan (härefter kallade för de offentliga länsaktörerna) samt lokala utvecklingsgrupper. Enkäten har utformats i tre olika versioner, en för respektive målgrupp. Utgångspunkten för utformningen av enkäten har varit att svaren från länsbygderåden ska speglas mot svaren från de båda andra målgrupperna. Enkäten har varit webbaserad, med möjlighet att, för de som vill, besvara den på papper och skicka den till Glesbygdsverket. Enkäterna återfinns i bilaga 1.

Svarsfrekvensen gällande länsbygderåden och de offentliga länsaktörerna har varit 100 respektive 90%. Svarsfrekvensen från de lokala utvecklingsgrupperna var endast 30%, vilket föranlett oss att istället besöka Gällivare och Karlskrona kommuner. Under besöken träffade vi såväl kommunrepresentanter som representanter från ett antal lokala utvecklingsgrupper, för att på detta, om än något begränsade, sätt få med synpunkter på länsbygderådets verksamhet som motpol till länsbygderådets egna svar.

När vi använder ordet länsbygderåd avser vi organisationen länsbygderåd och inte en enskild individ.

Det faktum att det i de län som har kommunala samverkansorgan eller regionala självstyrelseorgan finns mer än en aktör som svarar för frågor som rör lokal utveckling har skapat merarbete. Vi har i de flesta fall fått efterforska vilken organisation som är ansvarig för respektive process. För att få en (1) uppfattning från respektive län i en specifik fråga har svaren från ett län där det finns två olika offentliga länsaktörer gjorts om till ett för länet gemensamt svar.

---

<sup>1</sup> Regionalpolitiska propositionen 2001/02:4. En politik för tillväxt och livskraft i hela landet.

<sup>2</sup> *Ibid*, s. 188.

<sup>3</sup> *Ibid*, s. 185.



Det råder en speciell situation för Gotlands länsbygderåd, som i sin verksamhet på regional och lokal nivå möter en och samma aktör. Gotlands kommun är såväl en kommun i vanlig mening som ett regionalt självstyrelseorgan. Vi ber läsaren att hålla detta faktum i åtanke, då ni läser igenom utredningen.

Materialet till bakgrundsbeskrivningen har inhämtats genom studier av dokument samt material från webben. Personliga kontakter har också tagits för att inhämta information som inte kunnat tillgås på annat sätt. Källor anges löpande.

Mer utförlig beskrivning av metod/arbetsätt finns i bilaga 2 ”Metod/arbetsätt”.

### 1.3 AVGRÄNSNING

En avgränsning har gjorts i samband med urvalet för samtliga tre målgrupper. Uppsala län ingår inte i undersökningen mot bakgrund av att Länsbygderådet i Uppsala län är under bildande. Organisationen har inte funnits tidigare och har sålunda inte bedrivit någon verksamhet. Enkätundersökningens geografiska utgångspunkt är samtliga län med undantag för Uppsala län.

### 1.4 RAPPORTENS DISPOSITION

I kapitel 2 finns en presentation av länsbygderåden som organisation samt relationerna, enligt det skrivna ordet, till Folkrorelserådet och de lokala utvecklingsgrupperna samt en kort beskrivning av rådets verksamhet. Kapitel 3 redogör för de olika processerna, med utgångspunkt i att klargöra på vilket sätt social ekonomi ska finnas representerad i processerna. I kapitlet finns även ett stycke om hur vi har hanterat begreppet roll i utredningen. Kapitel 4 innehåller resultatet från enkätundersökningen och i kapitel 5 återfinns analys och diskussion av det i kapitel 4 presenterade materialet. Utredningens slutsatser finns i kapitel 6.

## 2 BAKGRUND

Syftet med avsnittet är att ge läsaren bakgrundsinformation gällande länsbygderådets relationer till Folkhälsoinstitutet och de lokala utvecklingsgrupperna samt länsbygderådets verksamhet.

### 2.1 FOLKRÖRELSEÅDET, LÄNSBYGDERÅDEN OCH DE LOKALA UTVECKLINGSGRUPPERNA

Folkhälsoinstitutet Hela Sverige ska leva (Folkhälsoinstitutet) är en ideell förening, bestående av 47 medlemsorganisationer<sup>4</sup>. Folkhälsoinstitutet har till syfte att stödja och stimulera landsbygdsutveckling, lokal utveckling och social ekonomi för att hela Sverige ska leva. Rådet arbetar ur ett lokalt perspektiv genom att stärka samverkan mellan lokala utvecklingsgrupper, medlemsorganisationer, kommun- och länsbygderåd samt myndigheter, organisationer och andra intressenter. Vidare ska Folkhälsoinstitutet skapa opinion, underlätta erfarenhetsutbyte och sprida goda exempel.<sup>5</sup> 4 371 lokala utvecklingsgrupper är, enligt Folkhälsoinstitutets egna adressregister, anslutna till Folkhälsoinstitutet.

På nationell nivå fungerar Folkhälsoinstitutet som en paraplyorganisation för länsbygderåden, som i sin tur fungerar som en paraplyorganisation på länsnivå för de lokala utvecklingsgrupperna och/eller kommunbygderåd i ett län. Kommunbygderåden är paraplyorganisation för de lokala utvecklingsgrupper i en kommun. Länsbygderåden bildas av lokala utvecklingsgrupper och är självständiga från Folkhälsoinstitutet. Deras uppgift är att ge stöd till och företräda de lokala utvecklingsgrupperna samt vara deras samordnare på länsnivå.<sup>6</sup> Samtliga länsbygderåd är ideella föreningar.

Det första länsbygderådet bildades i samband med att Sverige skulle skriva det första Samlade Programdokumentet inom ramen för strukturfonderna i mitten på 1990-talet och EG-kommissionen i Bryssel krävde att det i programmets övervakningskommitté skulle finnas en representant för social ekonomi.<sup>7</sup> Idag finns det 22 länsbygderåd, ett i varje län med undantag för Uppsala län där det i skrivande stund ännu inte finns något länsbygderåd samt Västra Götalands län där det finns tre länsbygderåd.

### 2.2 LÄNSBYGDERÅDENS VERKSAMHET

Länsbygderåden lämnar varje år en rapport över sin verksamhet med syfte att ge regeringen samt Folkhälsoinstitutets styrelse information om den verksamhet som bedrivs på lokal och regional nivå. Folkhälsoinstitutet sammanställer i sin tur rapporterna till en verksamhetsberättelse, som i utredningen används för att definiera vilken typ av organisation länsbygderåden är.

#### 2.2.1 Länsbygderådets intäktskällor 2004

Folkhälsoinstitutet får finansiellt stöd från regeringen. Stödet uppgår 2005 till 6 miljoner kronor, varav minst 2 700 000 kronor ska användas för att finansiera länsbygderådets verksamheter lokalt och regionalt.<sup>8</sup>

Respektive länsbygderåd får 108 695 kronor i årligt anslag från Folkhälsoinstitutet. 10 länsbygderåd uppger att de även får stöd från länsstyrelsen eller motsvarande, varav det lägsta beloppet som

---

<sup>4</sup> Se bilaga 2.

<sup>5</sup> Folkhälsoinstitutets stadgar §2.

<sup>6</sup> Folkhälsoinstitutets stadgar §8.

<sup>7</sup> Informationen framkom under samtal med Benny Jansson den 15 februari 2005.

<sup>8</sup> Regeringsbeslut II 1 N2004/4950/RUT (delvis). Folkhälsoinstitutet har fått löfte om ytterligare 4 miljoner kronor under 2005.

uppges är 12 000 kronor och det högsta 812 000 kronor. Kommunerna hjälper också till. Fem länsbygderåd fick under 2004 ekonomiskt stöd från någon kommun. Belopp som fås ligger inom intervallet 15 000-25 000 kronor. Fyra länsbygderåd uppger externa uppdrag som intäktskällor. Här varierar beloppet mellan 5 300 kronor och 119 000 kronor.

Andra intäkter som uppges är deltagar- och medlemsavgifter samt medel från strukturfonderna, förstärkt anställningsstöd, projektstöd, landstingsbidrag, årsmötet samt bidrag för egna projekt. Belopp som anges är som lägst 9 900 och som högst 407 000.

#### 2.2.2 Verksamhetens kostnader

Enligt verksamhetsberättelsen för 2004 används intäkterna bland annat till att bekosta lokaler för kanslifunktion, arvodesersättning, kopiering, tryckning, porto, bokföring, bidrag till Landsbygdsriksdagen, projektstöd, resor samt viss personalkostnad såsom logi och traktamenten. Åtta länsbygderåd uppger i enkäten att de arvoderar en kanslist. De belopp som uppges varierar från 2 000 till 198 000 kronor.

15 länsbygderåd uppger under utgifter för annat kostnader för stöd till lokaler och utvecklingsgrupper, lokala aktiviteter, externa tjänster, SLU-kurser, annonser, länsträffar, möteskostnader, seminarier och bankavgifter. Det bör framhållas att mer än hälften av länsbygderåden har kanslilokalerna i ordförandens/kanslistens/sekreterarens hem och nio länsbygderåd utför kanslifunktionerna helt ideellt.

#### 2.2.3 Länsbygderådets styrelser

Styrelserna omfattar från 5 till högst 39 ledamöter. Nio länsbygderåd har enbart ledamöter från lokala utvecklingsgrupper och i övriga råd varierar antalet ledamöter från lokala utvecklingsgrupper från minst 3 till högst 30. Övriga representanter är studieförbunden (8 länsbygderåd), Hushållningssällskapet (2 länsbygderåd), Lokala Kooperativa Utvecklingscentra (tre länsbygderåd), LRF, Länsbildningsförbundet, Hembygdsförbundet, representanter från kommunbygderåd, Carrefour och bygdesamordnare, Bygdegårdarnas riksförbund, Europeanätverket för invandrargrupper, Hyresgästföreningen, föreningsråd, Arbetslösa Förening, Länet Jaktvårdsförening, LO, s, c, fp, regionala representanter, medlemsorganisationer och ABF.

## 3 REGIONALA OCH LOKALA PROCESSER

I uppdragsskrivningen finns begrepp som utgör utredningens utgångspunkter. Vad begreppen står för i utredningen diskuteras i detta avsnitt.

Inom den regionala utvecklingspolitiken används idag i stor utsträckning partnerskap som ett verktyg för samordning av resurser. Att delta i partnerskap på något sätt är av vikt för att få inflytande över programmets innehåll och utformning. Programmets riktlinjer har studerats för att få en bild över hur de offentliga aktörerna ska lyfta in den sociala ekonomin i genomförandet av den beslutade politiken. Begreppet social ekonomi sätter fokus på insatser inom den regionala utvecklingspolitiken som berör eller involverar ideella organisationer, kooperativ samt lokala utvecklingsgrupper.<sup>9</sup>

### 3.1 REGIONAL OCH LOKAL

Begreppen regional och lokal beskriver olika nivåer i samhället. I utredningen har vi använt regional som liktydigt med länsnivå. Den lokala nivån har delats upp i två olika nivåer; den kommunala och den lokala. På länsnivå är länsbygderåden samt länsstyrelser eller motsvarande verksamma, på den kommunala kommuner och kommunbygderåd samt på den lokala de lokala utvecklingsgrupperna.

### 3.2 PROCESSER

Process är ett ord som kan uppfattas på lika många sätt som det finns aktörer inom den regionala utvecklingspolitiken. En definition är att process står för ett nätverk av aktiviteter som upprepas i tiden med syfte att skapa ett värde för en kund. Kännetecknen för en process är att den har en definierad början och ett definierat slut, den är repetitiv, förädlar input till output samt har en kund.<sup>10</sup>

Definitionen är svår att förmedla på ett sätt som gör att alla förstår den på det sätt som den som vill förmedla något avser. För att vara säkra på att undvika missförstånd har de processer vi är intresserade av identifierats i enkäten. Vårt intresse i processen avgränsas till att omfatta de fora i vilka organisationer kan utöva någon form av inflytande över programmets utformning och innehåll. Bedrivandet av enskilda projekt eller medfinansiering ger inte inflytande över processen i helhet, utan handlar mer om att acceptera resultatet av partnerskapets arbete utan något som helst inflytande över utformning eller beslut och prioritering rörande enskilda projekt.

#### 3.2.1 Regionala processer

De regionala processer som identifierats i utredningen är regionala utvecklingsprogram, regionala tillväxtprogram, lokala utvecklingsprogram för kommersiell service, program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete samt målprogram inom ramen för strukturfonderna och Leader+.

##### 3.2.1.1 Regionala utvecklingsprogram (RUP)

Enligt förordning (SFS 2003:595) om regionalt utvecklingsarbete 4§ ska länsstyrelserna utarbeta ett tidsbundet regionalt utvecklingsprogram som grund för det regionala utvecklingsarbetet. Det ska även samverkansorgan eller regionala självstyrelseorgan göra enligt 8§ samma förordning. Regionala utvecklingsprogram syftar till att nå bättre samspel mellan olika sektorer och att få fram gemensamma visioner, mål och handlingsplaner på regional nivå. Programmet ska omfatta en strategi för regionens långsiktiga utveckling och fungera som grund för andra regionala

---

<sup>9</sup> Prop 2001/02:4, s. 185.

<sup>10</sup> Statens kvalitets- och kompetensråd 2003, s. 30f.

utvecklingsprogram, såsom Regionala tillväxtprogram, länsplaner för infrastruktur, program inom miljöområdet etc. RUPen kan ses som ett dokument där nationella mål möter de regionala och lokala ambitionerna. Samtliga län ska från och med den 1 januari 2006 ha antagit ett regionalt utvecklingsprogram.<sup>11</sup>

Förordningens 14§ anger att det regionala utvecklingsprogrammet ska utarbetas i samråd med kommuner och landsting, näringsliv, organisationer samt berörda statliga myndigheter.

#### *3.2.1.2 Regionala tillväxtprogram (RTP)*

Regeringen gav 2002-11-14 berörda offentliga länsaktörer i uppdrag att utarbeta förslag till regionala tillväxtprogram. I län där det finns kommunala samverkansorgan respektive regionala självstyrelseorgan är det dessa som är ansvariga för utformandet och genomförandet av programmet.

Syftet med regionala tillväxtprogram är att samordna insatser inom områden där sektorssamverkan bidrar till att utveckla hållbara lokala arbetsmarknadsregioner utifrån ett näringspolitiskt perspektiv.

I regeringens riktlinjer för arbetet med regionala tillväxtprogram står det att de regionala partnerskapen är centrala för arbetet med de regionala tillväxtprogrammen. I partnerskapen ska företrädare för privat, offentlig och ideell sektor ingå. Aktörer engagerade i lokal utveckling och inom den sociala ekonomin ska också vara representerade i partnerskapen.<sup>12</sup>

#### *3.2.1.3 Lokala utvecklingsprogram för kommersiell service*

Konsumentverket fick i uppdrag av regeringen i december 2001 att utarbeta riktlinjer för lokala utvecklingsprogram för kommersiell service.<sup>13</sup> I riktlinjerna står det att innehållet i de lokala utvecklingsprogrammen bör förankras i breda partnerskap, i vilka företrädare för kommuner, lokalt näringsliv, serviceinrättningar samt lokala utvecklingsgrupper finns med. Intresseorganisationer som medverkar bör, enligt Konsumentverkets riktlinjer, företräda såväl konsumentintressen som lokala utvecklingsintressen (lokala utvecklingsgrupper och samhällsföreningar).<sup>14</sup>

#### *3.2.1.4 Program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete*

Regeringen beviljade länsstyrelserna eller motsvarande bidrag med sammanlagt 30 miljoner kronor för perioden 2002-2004 för att främja lokalt utvecklingsarbete. Regeringen uppdrog åt berörda länsstyrelser och motsvarande att utarbeta och genomföra program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete. Utarbetandet av program skulle ske inom ramen för breda partnerskap i vilka företrädare för näringsliv, offentlig, däribland kommuner, och ideell sektor på främst kommunal och lokal nivå erbjuds att ingå. Särskild vikt skulle läggas vid kvinnors och ungdomars deltagande i partnerskapen. Fler finansörer utöver staten förutsätts i programmen.

Bidragen ska lämnas till ideella organisationer som är verksamma på lokal nivå i form av mindre bidrag för aktiviteter inom ramen för programmen.

#### *3.2.1.5 Mål 1 & 2-programmen*

Den styrande förordningen när det gäller genomförandet av strukturfonderna är Rådets förordning (EG) nr 1260/1999 av den 21 juni 1999 om allmänna bestämmelser för strukturfonderna. Där beskrivs de grundläggande reglerna för partnerskapets sammansättning

---

<sup>11</sup> Nutek, *Regionalt utvecklingsprogram – ett metodutvecklingsarbete*.

<sup>12</sup> Bilaga 1 till regeringsbeslut 2002-11-14 nr II 12, s. 7.

<sup>13</sup> Regeringsbeslut III 17 2002-06-13.

<sup>14</sup> Riktlinjer för lokala utvecklingsprogram, maj 2002, s. 8.

och deltagande i ett program. Programmen inom strukturfonderna ska enligt artikel 8 fastställas i nära samråd med partnerskapet. Medlemsstaten ska skapa en bred och effektiv sammanslutning av alla relevanta organ. Som parter nämns till exempel regionala, lokala och andra behöriga offentliga myndigheter, arbetsmarknadens parter och näringslivets organisationer samt alla andra relevanta organ i sammanhanget. Sammansättningen i partnerskapet ska främja jämställdhet mellan kvinnor och män samt en hållbar utveckling genom integrering av kraven på miljöskydd och miljöförbättring. Partnerskapet ska eftersträva ett gemensamt mål och omfatta förberedelse, finansiering, övervakning och utvärdering av åtgärderna.

#### 3.2.1.6 *Leader+*

Leader+ är ett av EU:s gemenskapsinitiativ för åren 2000-2006. Det ska främja utveckling på landsbygden. Med utgångspunkt från lokala förutsättningar och lokala initiativ ska Leader+ stödja nyskapande metoder för utveckling och förnyelse. Leader+ ska alltså vara något av en experimentverkstad. Det nationella programmet för Leader+ skrevs i ett nationellt partnerskap med representanter från offentlig, ideell och näringslivssektor. Programmets målsättningar är att förbättra förutsättningarna för stärkt ekonomi i området, vilket i förlängningen ska kunna ge nya arbetstillfällen, öka värdet av natur- och kulturarv samt förbättra de organisatoriska möjligheterna i samhället.

I Sverige bedrivs leaderarbetet inom tolv så kallade LAG-grupper (lokala aktionsgrupper) som har bildats genom att boende och organisationer inom ett visst område har gått samman och, tillsammans med myndigheter och företag, arbetat fram en plan för lokal utveckling. Grupperna arbetar med ett utvecklingstema som de ansett bäst passar ihop med områdets identitet och lokala förutsättningar. LAG-grupperna tar emot ansökningar om medel till projekt och de beslutar vilka projekt de vill stödja.

#### 3.2.2 Kommunal processer

Processer på kommunal nivå är svårare att identifiera. Processer som nämns i utredningen och som är av specifikt intresse för oss är om länsbygderåden finns representerade i planeringsprocesser, kommunala landsbygdsprogram eller andra ramprogram som kommuner driver i egen regi.

##### 3.2.2.1 *Kommunala planeringsprocesser och program*

Med kommunala planeringsprocesser avses i utredningen det kommunala planeringsarbetet enligt Plan- och bygglagen (PBL). Lagen anger regionplaner, översiktsplaner och detaljplaner m.m. Kommunerna har i princip rätt att ensamma besluta i planläggningsfrågor.<sup>15</sup>

Inom ramen för olika strukturfondsprogram kan kommunen ansöka om medel till olika projekt och ramprogram. Ramprogrammen är speciellt intressanta, eftersom de innebär att kommunen kan få medel, som den i sin tur kan fatta beslut om. Med ramprogram avses sådana projekt i utredningen.

Många av ramprogrammen kallas för landsbygdsprogram, men det finns även kommuner som har program för landsbygdsutveckling som inte är ramprogram inom ett strukturfondsprogram. Båda typer av program är av intresse i utredningen.

#### 3.3 ROLLER I REGIONALT OCH LOKALT UTVECKLINGSSARBETE

Med roll avses vilken funktion länsbygderåden har och vilken uppgift de har att utföra som länsbygderåd. I Folkrorelserådets stadgar §8 står det att länsbygderådets uppgift är att ge stöd till och företräda de lokala utvecklingsgrupperna samt vara deras samordnare på läns- och

---

<sup>15</sup> Strömberg, H, 1995, s. 39.

regionnivå. Vi har inte funnit något officiellt dokument eller liknande som generellt beskriver vad länsbygderådets roll ska vara. På Folkrorelserådets webbplats står följande<sup>16</sup>:

- informera
- ge råd och stöd till grupper
- samordna och driva gemensamma frågor för länet.

Respektive länsbygderåd har vidare stadgar, verksamhetsbeskrivningar och måldokument som finns att läsa på [www.bygde.net](http://www.bygde.net). Vi har när vi har formulerat påståendena i enkäterna utgått från dessa sidor samt Folkrorelserådets stadgar. De uppgifter, mål och syften som förekommit mest i materialet har formulerats som påståenden i enkäterna för att hjälpa oss identifiera eventuella roller som länsbygderåden har.

---

<sup>16</sup> <http://www.bygde.net/index.asp?lev=79&typ1> 2005-05-16.

## 4 RESULTAT AV ENKÄTUNDERSÖKNING

De tre målgrupperna, länsbygderåd, länsstyrelser/samverkansorgan/regionala självstyrelseorgan (offentliga länsaktörer) samt lokala utvecklingsgrupper, är centrala i kartläggningen av länsbygderådets deltagande och roll i det lokala och regionala utvecklingsarbetet. Endast en målgrupps åsikter och tankar om det arbete som görs av länsbygderåden skulle ge oss en ensidig bild av verksamheten som bedrivs. Länsbygderådets svar är tänkta att speglas mot de offentliga länsaktörernas bild av rådets verksamhet på regional nivå liksom de lokala utvecklingsgruppernas svar skulle ge sin bild av länsbygderådets verksamhet på lokal nivå. Då svarsfrekvensen gällande enkäten till de lokala utvecklingsgrupperna var för låg, kan inte enkätresultaten användas i utredningen. Länsbygderådets bild av sin verksamhet på lokal nivå speglas istället mot den bild vi inhämtat genom besök i Gällivare och Karlskrona kommun.

I utredningen är det sålunda endast delen rörande det regionala utvecklingsarbetet som, med hjälp av enkätsvar, speglas från två håll. Länsbygderådets och de offentliga länsaktörernas svar jämförs och skillnader respektive likheter diskuteras.

### 4.1 REGIONAL NIVÅ

Svaren från de två målgrupperna redovisas tillsammans så långt det är möjligt för att därigenom kunna visa likheter och skillnader i uppfattningar mellan målgrupperna på ett enklare och mer lättöverskådligt sätt.

#### 4.1.1 Deltagande i regionala processer

Processer på länsnivå är Mål 1, Mål 2, RUP, RTP, stöd till kommersiell service samt entreprenörskap och lokal utveckling. Enkäten till länsbygderåden innehåller följdfrågor som fokuserar på hur de deltar i respektive process samt hur de har kommit med i processen. Följdfrågorna är av vikt för att se om de deltar i processerna på ett övergripande sätt, om de har någon form av inflytande samt om de har fått jobba på att komma med i processen eller om det har varit självklart och en inbjudan har kommit automatiskt. Har länsbygderåden på ett eller annat sätt behövt agera för att komma med i processen är deras medverkan i processerna inte självklar. I enkäten till länsbygderåden har även leaderprocessen inkluderats, vilken inte "ägs" av de offentliga länsaktörerna. Detta för att ställa Glesbygdsverkets nyfikenhet.

För att kunna jämföra svaren från respektive målgrupp har svarsalternativen som fanns i enkäten till länsbygderåden tolkats på följande sätt:

- deltar ej blir nej
  - de olika sätt de deltar på blir ja
  - programmet finns inte i länet blir programmet ligger ej inom organisationens ansvarsområde.
- Detta gäller för samtliga frågor som presenteras i det här avsnittet.

##### 4.1.1.1 Mål 1-processen

De län som omfattas av Mål 1-program är Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Dalarna (Malung, Älvdalen, Vansbro och Orsa kommuner samt Venjans och Våmhus församlingar i Mora kommun), Värmland (Torsby kommun) och Gävleborg (Ljusdals kommun).

Aktörerna i Jämtland, Västernorrland, Dalarna och Gävleborg har samma uppfattning om huruvida Länsbygderådet finns med i länets Mål 1-process. I de tre förstnämnda länen finns länsbygderåden med som aktör i processen, men i Gävleborg finns Länsbygderådet inte med. Det förklarar Länsbygderådet med att endast en kommun från länet ingår i Mål 1-området. Länsbygderåden för Jämtland/Härjedalen och Västernorrland anger båda att de finns med i det regionala partnerskapet för programmet. En ledamot i Dalarnas länsbygderåd är ledamot i Övervakningskommittén för Mål 1 södra på Folkrorelserådets mandat.



Länsbygderåden för Norrbotten och Västernorrland anger att de blivit inbjudna av länsstyrelserna till deltagande i programmet medan Jämtland/Härjedalen säger att de själva tagit initiativet till deltagande. Länsbygderådets i Dalarna medverkar i Övervakningskommittén har initierats av Folkrorelserådet.

Tabell 1A och B samt tabell 7 i bilaga 4 visar uppfattningen från respektive aktör om länsbygderådets deltagande i Mål 1-processen.

#### *4.1.1.2 Mål 2-processen*

De län som har Mål 2-program är Dalarna, Gävleborg, Västmanland, Värmland, Västra Götaland, Örebro, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Östergötland, Blekinge, Skåne, Gotland, Stockholm och Södermanland (Länsstyrelsen i Stockholms län hanterar administrationen åt länet). Förvaltningsmyndigheter är länsstyrelserna i Gävleborgs, Örebro och Jönköpings län. Övriga län har inte Mål 2-program och berörs sålunda inte av frågan.

Länsbygderåden i Blekinge, Värmland och Gotland anger att de bl.a. finns med i det regionala partnerskapet. Västmanland är med i en referensgrupp, Länsbygderådet i Örebro innehar vice ordförandeposten i Övervakningskommittén, Kalmars länsbygderåd har en ledamot i Övervakningskommittén för Mål 2 södra och Jönköpings länsbygderåd utgör remissinstans och tycker själv, enligt kommentarerna i enkäten, att de då inte har något reellt inflytande. Sju av åtta länsbygderåd som på något sätt medverkar i programmet har bjudits in av respektive offentlig länsaktör.

Länsbygderådet i Östergötland medverkar inte i Mål 2-programmet även om programmet finns i deras län, då de anser att de inte har ekonomiska resurser för medverkan i programarbetet.

I bilaga 4 tabell 2A och B samt tabell 7 visas aktörernas uppfattningar om länsbygderådets deltagande i Mål 2-processen.

#### *4.1.1.3 RUP*

Nio länsbygderåd anger att de är med i RUP-arbetet: Blekinge, Fyrbodals, Skaraborg och Kalmar som remissinstans, Västmanland som remissinstans samt genom att de fått och utfört specifika uppdrag, Örebro i arbetsgrupp/utskott, Gotland i det regionala partnerskapet samt Jämtland i arbetsgrupp för social ekonomi. I Södermanland anger man att programarbetet nyligen är påbörjat. Självstyrelseorganen i Gotlands och Kalmar län samt Jämtlands län har samma uppfattning som deras respektive länsbygderåd gällande deltagandet. Majoriteten av länsbygderåden har blivit inbjudna till arbetet av de offentliga länsaktörerna.

I Västra Götalands län, med sina tre länsbygderåd, anger två av dem att de deltar i programarbetet gällande det regionala utvecklingsprogrammet, medan det tredje anger att de inte deltar. En orsak till denna skillnad kan vara att det regionala utvecklingsprogrammet i Västra Götaland kallas regional utvecklingsstrategi (RUS)<sup>17</sup>. Åtta länsbygderåd säger att de inte deltar i processen rörande det regionala utvecklingsprogrammet.

För fullständig redogörelse se tabell 3A och B samt tabell 7 i bilaga 4.

#### *4.1.1.4 RTP*

Av 22 länsbygderåd har 14 uppgett att de deltar i RTP-arbetet. Fem länsbygderåd ingår i det regionala partnerskapet (Halland, Gotland, Skåne, Dalarna och Värmland). Fyrbodals anger att man försökt komma med i partnerskapet. I Blekinge och Jämtland ingår länsbygderåden i ledningsgrupp/styrgrupp. I övrigt sker medverkan genom att länsbygderåden fått och utfört specifika uppdrag, deltar i arbetsgrupp/utskott och/eller är remissinstans. Länsbygderådet i

---

<sup>17</sup> RUS är benämningen på RUP i Västra Götaland.

Kalmar har erbjudits plats i arbetsgrupp men tackat nej. Västernorrland uppger i sina kommentarer till frågan att de vid flera tillfällen blivit informerade om RTP.

Tio av de 14 länsbygderåden har blivit inbjudna till RTP-arbetet av de offentliga länsaktörerna, medan fyra länsbygderåd själva har tagit initiativet till medverkan.

För fullständig redogörelse av enkätsvaren se tabell 4A och B samt tabell 7 i bilaga 4.

#### *4.1.1.5 Lokala utvecklingsprogram för kommersiell service*

I de län det finns ett regionalt självstyrelseorgan, Skåne, Västra Götalands, Kalmar och Gotlands län, är länsstyrelserna inte ansvariga för det lokala handlingsprogrammet för kommersiell service.

Enlig Konsumentverkets redovisning från 2004 finns lokala utvecklingsprogram för kommersiell service i samtliga län med undantag för Stockholm, Gotland, Skåne och Jönköping.<sup>18</sup>

Av 22 länsbygderåd deltar 14 i processen rörande lokala handlingsprogram för kommersiell service, varav sex i det regionala partnerskapet och/eller i ledningsgrupp/styrgrupp (Norrbotten, Östergötland, Blekinge, Dalarna, Kronoberg och Södermanland). Övriga fungerar som remissinstanser, är med i arbetsgrupp/utskott och/eller har fått och utfört specifika uppdrag. Länsbygderådet i Östergötland uppger att de är mycket aktiva i dessa frågor och får ersättning av länsstyrelsen för förlorad arbetsförtjänst vid medverkan i programmet.

Länsbygderådet i Västerbotten uppger att de inte deltar i processen, men är medfinansierare till ett projekt inom ramen för programmet.

De länsbygderåd som medverkar i programmet till stöd för kommersiell service har alla blivit inbjudna av den offentliga länsaktören.

Hur respektive aktör har svarat gällande länsbygderådets deltagande eller inte i processen redogörs för i tabell 5A och A samt tabell 7 i bilaga 4.

#### *4.1.1.6 Program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete*

Länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan i län där sådana finns är ansvariga för programmet på länsnivå.

Av 22 länsbygderåd deltar 20 i processen. Elva av dessa ingår i partnerskapet och/eller ledningsgrupp/styrgrupp; Halland, Gotland, Norrbotten, Östergötland, Sjuhärad, Fyrbodalen, Blekinge, Dalarna, Kronoberg, Jämtland och Jönköping. Dessutom framhåller Gävleborg, Östergötland, Fyrbodalen, Örebro och Stockholm särskilt att de varit aktiva i arbetet med att ta fram programmet. Övriga länsbygderåd som deltar i processen fungerar som remissinstanser, är med i arbetsgrupp/utskott och/eller har fått och utfört specifika uppdrag samt är referensgrupp.

Länsbygderådet i Västernorrland uppger i enkäten att de inte deltar i processen. I kommentarerna säger Länsbygderådet att åtskilliga styrelsemedlemmar är med i partnerskapet på kommunal nivå.

Flertalet länsbygderåd har blivit inbjudna till deltagande av länsstyrelse/självstyrelse. Några uppger att de själva tagit initiativet.

För fullständig redogörelse se tabell 6A och B samt tabell 7 i bilaga 4.

#### *4.1.1.7 Leader+*

Leader+ som process ägs inte av länsstyrelser eller motsvarande, utan aktörer som deltar i programprocessen har bjudits in av den lokala aktionsgruppen eller har bjudit in sig själva. Det

---

<sup>18</sup> Konsumentverket, 2004, s. 8.

finns, med någon kommun eller församling undantagen, ingen leadergrupp i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Dalarna, Värmland, Stockholm, Fyrbodal, Halland eller Skåne.

Bland svaren från länsbygderåden kan vi bl.a. se att på Gotland var Länsbygderådet en av initiativtagarna till att starta Leader+ Gotland. Dessutom innehar Länsbygderådet ordförandeposten i LAG-gruppen. Även i Södermanland var Länsbygderådet en av initiativtagarna till att starta LAG-gruppen Våg 21. Länsbygderådet i Sjuhärad finns representerat i ledningsgrupp/styrgrupp, arbetsgrupp/utskott samt är remissinstans i programmet. I Blekinge har Länsbygderådet fått och utfört specifika uppdrag samt är remissinstans.

Länsbygderåden i Östergötland och Kalmar uppger att de som organisation inte deltar i genomförandet av leaderprogrammet, men att personer från Länsbygderådet är med eller har stark koppling till olika LAG-grupper. I Dalarna finns inget leaderområde, men en representant från Länsbygderådet i Dalarna är Folkrorelserådets ledamot i Övervakningskommittén för Leader+. Ett liknande förhållande gäller för Länsbygderådet i Örebro där en representant finns med i Övervakningskommittén för Leader+, men då för landstingets räkning.

I Fyrbodal fanns en LAG-grupp inom ramen för LEADER II (1995-1999). Länsbygderådet i Fyrbodal uppger i enkäten att de använder leadermodellen i sitt arbete.

#### 4.1.2 Länsbygderådet och andra processer

Då vi inte har eller kan ha kännedom om all verksamhet på regional nivå har det i enkäten inkluderats frågor som syftar till att andra processer som länsbygderåden deltar i kan identifieras.

Sexton länsbygderåd har svarat ja på frågan om det finns andra sammanhang på länsnivå som de deltar i och som kan jämföras med de processer som redan identifierats och angetts av oss. Processer som nämns är Växtkraft mål 3 (nämns av sju länsbygderåd), program för social ekonomi, arbetsgrupp för landsbygdsutveckling, medverkan i förberedande samråd om regionalt samverkansorgan, medlem i Föreningen lokal utveckling och social ekonomi, Blekinge utvecklingscentrum, uppdrag från Tillväxtdelegationen, ledamot i övervakningskommittén för Interreg, länstransportplan, specifika uppdrag, deltar i alla sammanhang som handlar om lokal utveckling på landsbygden samt deltar i utvecklingsgruppen för social ekonomi.

De offentliga länsaktörerna har å sin sida fått frågan om det finns processer inom det regionala utvecklingsarbetet där länsbygderådet borde finnas representerat, men idag inte är med. Länsstyrelsen i Örebro län nämner utvecklingsrådet som arbetar med visioner och strategier för att öka tillväxten och är ett partnerskap med representanter från olika organisationer inom näringslivet, kommuner m.fl.

Vi har också ställt frågan om det finns andra sammanhang än de angivna processerna som Länsbygderådet upplever att de borde finnas med i, men där rådet idag inte finns med. 13 länsbygderåd har angett att det finns sammanhang som de borde finnas med i. Nio länsbygderåd har angett att de borde vara med i RUP- och/eller RTP-arbetet.

Länsbygderåden i berörda län är intresserade av att vara mer involverade i Mål 1 och Mål 2-programmen och Länsbygderådet i Jönköping ger uttryck för, om de bara orkade, en vilja att delta i leaderarbetet. Ett länsbygderåd ger uttryck för åsikten att de borde finnas med i alla tidigare (processerna under frågorna 1-7) nämnda sammanhang, men de arbetar på ideell basis och räcker sålunda inte till. Ett länsbygderåd ger uttryck för att de "inte är en accepterad part" på länsnivå (på länsnivå är ett antagande).

Vidare nämns deltagande i landsbygdsprogram/-strategier eller vid framtagandet av dessa, infrastrukturplanering, arbetsmarknadssektorn, kommunernas arbete samt samhällsbyggnadsfrågor. Länsbygderådet i Västerbotten anser att de ”bör finnas med i alla sammanhang som rör landsbygdens utveckling i länet”.

#### 4.1.3 Länsbygderådets möjlighet att påverka det regionala utvecklingsarbetet

På frågan om vilka förutsättningar de har att påverka det regionala utvecklingsarbetet anser länsbygderåden att de har liten till rimlig möjlighet (snitt 2,8) att påverka det regionala utvecklingsarbetet.

I länsbygderådets kommentarer till frågan kan vi bl.a. utläsa att Länsbygderådet i Dalarna tycker att de har mycket stora förutsättningar att påverka när det handlar om länsstyrelsen, men inga alls när det gäller regionen. Länsbygderådet i Västerbotten anser att förutsättningarna för påverkan inte existerar, då de inte är en part i de regionala processerna. Andra kommentarer vittnar om att några länsbygderåd har bra kontakter, särskilt med länsstyrelser, och att det blivit bättre. Ett länsbygderåd säger att förutsättningarna för påverkan finns i den övergripande planeringen, men att realisera det är svårare. Länsbygderådet fortsätter sin kommentar med att det inte tas med som en naturlig del i beredningsprocesser ännu, varför inflytandet oftast sker genom remissvar, vilket ger mindre inflytande och delaktighet i processen än deltagande på annat sätt.

Se tabell 9 i bilaga 4 för fullständig redogörelse.

#### 4.1.4 Länsbygderådets bidrag till det regionala utvecklingsarbetet

Ifråga om länsbygderådets bidrag med kunskap om landsbygden anser de offentliga länsaktörerna att länsbygderåden i viss till stor omfattning bidrar (snitt 3,5) med denna. När det gäller länsbygderådets bidrag rörande kunskap om lokal utveckling anser de offentliga organisationerna på länsnivå att länsbygderåden bidrar i viss till stor omfattning (snitt 3,6).

När det gäller länsbygderådets bidrag i form av kontakter på central nivå är snittet 2,3, dvs. i ringa till viss omfattning. Ifråga om kontakter på lokal nivå anser de offentliga organisationerna att länsbygderåden bidrar med kontakter på lokal nivå i viss till stor omfattning (snitt 3,5) i det regionala utvecklingsarbetet.

De offentliga länsaktörerna har också lämnats utrymme att ange andra bidrag till det regionala utvecklingsarbetet från länsbygderåden. Bidrag som nämns är nätverksbyggande, demokrati, länsbygderåden står för koppling till den ideella sektorn, helhetssyn inbegripande mjuka utvecklingsfrågor. ”Försöker påverka så att utvecklingsinsatserna i högre grad riktas mot småskaliga verksamheter, små orter och landsbygden.”

Se även tabell 10 i bilaga 4.

#### 4.1.5 Begränsningar i länsbygderådets deltagande i det regionala utvecklingsarbetet

Av 22 svarande länsbygderåd anser 19 att de har svårt att påverka det regionala utvecklingsarbetet. Den begränsning som anses vara den största är bristen på pengar, men det handlar också om brist på resurser i form av tid, personer och till viss del även kunskap.

Länsbygderåden är ideella organisationer, vilket gör det svårt för de flesta att kunna vara med på möten osv., särskilt på dagtid, eftersom de då måste ta ledigt från sina ordinarie arbeten. För det mesta får de ingen ersättning för förlorad arbetsförtjänst om de avstår från arbete för att vara med på möten. Ett av de svarande länsbygderåden skriver: ”Länsbygderåden är en ideell organisation. Byautvecklingsgrupper är också ideella. Detta gör att det är svårt att hävda länsbygderådets rätt i det arbetet med heltidsanställda på regional nivå.”

Ett länsbygderåd anger att ”personliga attityder och bristande förtroende från vissa politiker och tjänstemän” försämrar länsbygderådets påverkansmöjligheter i det regionala utvecklingsarbetet.

Två länsbygderåd anser inte att det finns några begränsningar för deras deltagande i det regionala utvecklingsarbetet.

#### 4.1.6 Representerar Folkhälsovetenskapliga råden länsbygderåden på central nivå?

På frågan om de anser att Folkhälsovetenskapliga råden representerar länsbygderåden på central nivå har 22 länsbygderåd svarat. Dessa 22 länsbygderåd anser att Folkhälsovetenskapliga råden i stor omfattning (snitt 4,3) representerar länsbygderåden på central nivå. Se även tabell 11 i bilaga 4.

#### 4.1.7 Vilka representerar länsbygderåden på regional nivå?

De offentliga länsaktörerna har ställts frågan om vem de anser att länsbygderåden representerar i de regionala processer som råden deltar i. Frågan är öppen och svaren har delats in i fyra grupper:

1. Lokala utvecklingsgrupper överhuvudtaget
2. Landsbygdsbefolkningen i vid mening – tolkat som att det omfattar mer än bara de lokala utvecklingsgrupperna
3. Länsbygderådet självt
4. Andra organisationer, såsom studieförbund

Tjugo offentliga länsaktörer anser att länsbygderåden representerar lokala utvecklingsgrupper. En offentlig länsaktör ansåg att länsbygderådet representerar landsbygdsbefolkningen i vid mening och två länsaktörer att länsbygderåden representerar sig själva. En ansåg att de representerar andra organisationer i samhället.

Fem länsstyrelser eller motsvarande har lämnat synpunkter i anslutning till frågan och ger bl.a. uttryck för ifrågasättande huruvida länsbygderådet företräder lokala utvecklingsgrupper som grupp, då det är många utvecklingsgrupper som inte vet att länsbygderådet finns samt att det ibland är oklart mandat vem länsbygderådet anses representera.

Ett län anser att Länsbygderådet företräder sig självt i olika sammanhang snarare än sina medlemmar, då det är många grupper som inte betalar medlemsavgift. En kommentar som förs fram är att lokala utvecklingsgrupper väljer att inte organisera sig. Grupperna företrar direktkontakt med beslutsfattare, kommuner osv. i frågor som de är engagerade i.

En ytterligare kommentar som förs fram är att länsbygderådet inte bara företräder de ”lokala byalagen, eldsjälarna och människorna som lever på landsbygden...I viss mån representeras även entreprenörerna på landsbygden och i mindre tätorter. Men entreprenörerna och företagen representeras även av andra grupper i länet.”

#### 4.1.8 Avsaknad av verksamhet samt verksamhet som kan ifrågasättas

Fråga 12 i enkäten till de offentliga länsaktörerna handlar om deras uppfattning om vad länsbygderåden inte gör och som de anser att råden borde göra. Tre trender kan urskiljas ur svaren.

Trend nummer ett är att länsbygderåden borde jobba mer mot de lokala utvecklingsgrupperna med nätverkande, motivering, förankring, rådgivning och förnyring. Följande citat ur svaren illustrerar detta: ”Länsbygderådet motiverar inte sina grupper att ta del i regionalt utvecklingsarbete eller att ta del av tillgängliga avsatta medel för lokal utveckling” eller ”Arbeta upp verksamheten i utvecklingsgrupperna och knyta grupperna till sig som medlemmar”. ”Rådgivning till lokala grupper. Skapa större intresse för frågorna hos yngre människor” samt ”1. arbeta för förnyring, jämställdhet och integration 2. förtydliga sin roll – bättre information 3. stärka sin styrelse, bredda ansvaret, minska personalberoendet” och ”Länsbygderådet borde ha mer kontakt med medlemmar. Idag är det främst styrelsen som möts. Gå från kontakt vid behov till dialog för att inventera/uppdatera sig om antalet medlemmar och deras behov samt att Länsbygderådet får kunskap om vilken roll de har/skulle kunna få” är andra kommentarer från de offentliga länsaktörerna.

Trend nummer två är att de offentliga länsaktörerna gärna ser att länsbygderåden bistår dem med uppgifter om byarnas verksamheter till länsstyrelsen samt agerar remissinstans. Den tredje trenden som syns är de offentliga länsaktörernas förståelse för den situation som länsbygderåden befinner sig i. ”De resurser som Länsbygderådet disponerar avgör sannolikt hur mycket de kan göra” samt ”P.g.a. bristande ekonomiska resurser har de inte den roll som de skulle vilja ha”.

Vi har också vänt på det och frågar istället efter sådant länsbygderåden gör idag och som länsstyrelser eller motsvarande anser att de inte borde göra. På frågan har två organisationer lämnat synpunkter: ”Lägger energi på central nivå och internationellt” samt ”Jobbar kanske med alltför mycket prioritering av landsbygdspolitiska frågor avseende riksnivå”.

#### 4.1.9 Hänsyn till mäns och kvinnors villkor

Länsbygderåden tar, enligt de offentliga länsaktörerna, i viss omfattning (snitt 3,2) hänsyn till kvinnors och mäns villkor i sin verksamhet. Se även tabell 12 i bilaga 4.

#### 4.1.10 Länsbygderådets olika roller på regional nivå

Utredningens syfte är att kartlägga länsbygderådets roll i det lokala och regionala utvecklingsarbetet. Med hjälp av påståendena får vi en indikation över vilka roller länsbygderåden och de offentliga länsaktörerna anser att länsbygderåden har. Vi kan också se om länsbygderåden och de offentliga länsaktörerna har samma uppfattning gällande rollerna. Fjorton möjliga roller har identifierats och formulerats som påståenden.

##### 4.1.10.1 Länsbygderådets uppfattning

De 14 påståendena befinner sig inom spannet 4,6 till 3, vilket innebär att samtliga påståenden är roller som länsbygderåden i större eller mindre grad instämmer i att de har på regional nivå.

De tre främsta rollerna<sup>19</sup> är:

- att arbeta för att öka länens intresse för det lokala utvecklingsarbetet, som 16 länsbygderåd graderat till fem. Två länsbygderåd har gett påståendet en trea.
- att företräda de lokala utvecklingsgrupperna, som 14 länsbygderåd graderat till fem och ett med en trea.
- att företräda Folkrorelserådet i länet, som 17 länsbygderåd graderat till fem och ett med en tvåa.

Det finns inga påståenden som råden inte alls instämmer i, vilket innebär att vi inte kan utesluta någon roll. De lägsta snitten har påståendena att länsbygderådet:

- är remissinstans, som tre länsbygderåd besvarat med en etta. Inget råd har gett påståendet en femma.
- bedriver egna projekt på den regionala nivån, som fyra länsbygderåd besvarat med en etta och tio råd besvarat med en femma.
- är den sociala ekonomins företrädare, som inget länsbygderåd har besvarat med en etta och sju råd med en femma.

Svaren visar att trots att de tre rollerna får lägst snitt har de snarare besvarats med fem än ett. De tre rollernas snitt ligger för samtliga på eller strax över tre. Tre företräder medelvärde, så även dessa roller har en stark ställning i länsbygderådets verksamhet på regional nivå.

Vi har också vänt på tabellen och sett hur respektive länsbygderåd har svarat överlag på påståendena. Länsbygderåden befinner sig samtliga inom spannet 4,9 till 3. De tre

---

<sup>19</sup> I bilaga 6 återfinns rankinglistan över samtliga roller.

länsbygderåden med högst snitt har svarat med en femma på samtliga påståenden med undantag för påståendena att länsbygderåden marknadsför länet (som besvarats med en trea), är remissinstans i olika frågor rörande länets utveckling (som besvarats med en trea) samt är den sociala ekonomins företrädare (som besvarats med en fyra).

Det länsbygderåd som har ett snitt på tre, innebärande att de instämmer till viss del, har inte gett fem på något av de 14 påståendena. Det påstående som fått en etta är att länsbygderådet marknadsför länet.

Några länsbygderåd har kommenterat påståendena och flera kommentarer rör att förutsättningarna för att spela en roll i sammanhangen på länsnivå är begränsade: ”svaren visar utfallen, men ambitionen vill att resultatet ska ligga högre. Det är hur man räcker till”. En annan skriver: ”Vi har kraften men ej resurserna ekonomiskt att göra allt detta. I vår plan för i år är länskommunerna och samverkan mellan landsbygdens aktörer prioriterat”.

För fullständig redogörelse se tabell 13 i bilaga 4.

#### *4.1.10.2 De offentliga länsaktörernas uppfattning*

De 14 påståendena befinner sig inom spannet 2,7 till 3,9, vilket innebär att de offentliga länsaktörerna instämmer till viss del respektive instämmer i att detta är länsbygderådets roller på regional nivå. För fullständig redogörelse se tabell 14 i bilaga 4.

De tre främsta rollerna<sup>20</sup> som länsstyrelserna eller motsvarande anser att länsbygderåden har på regional nivå är:

- att vara Folkhälsoinstitutets företrädare, som nio län har gett en femma. Två län har gett påståendet en etta respektive 1,5.
- att vara de lokala utvecklingsgruppernas företrädare, som sex län har gett en femma och två 4,5. Påståendet har fått ett av ett län.
- att arbeta för att öka länens intresse för det lokala utvecklingsarbetet, som fått en femma av tre län och 4,5 av två län. Inget län har gett påståendet en etta, medan ett län har gett 1,5.

De tre påståenden som länen instämmer minst i är att länsbygderåden:

- bedriver egna projekt på den regionala nivån.
- marknadsför länet.
- stimulerar till samverkan mellan landsbygdens aktörer.

Vänder vi på tabellen och tittar på de enskilda länsaktörernas svar, ser vi att ett län hamnar under ett snitt på två och fyra län under ett snitt på tre. Fyra offentliga länsaktörer instämmer i ganska hög till hög grad i samtliga påståenden (snitt från 4,1-4,5). Övriga ligger på snitt mellan 3 och 4.

Några kommentarer från länsstyrelser eller motsvarande visar spridningen bland svaren: ”Vid genomförandet av det regionala utvecklingsarbetet, exempelvis tillväxtprogrammet har vi inte någon påtaglig kontakt med Länsbygderådet. Hur de arbetar och företräder lokala utvecklingsgrupper känner vi därför inte till särskilt mycket”. ”Länsbygderådet har legat lågt ett par år så vi vet inte riktigt vad de står för. Att det finns ambitioner vet vi, men inte hur man arbetar för att få legitimitet”. ”Länsbygderådet är en viktig samarbetspart för länet men tyvärr ser Regionförbundet små möjligheter att bidra till deras basfinansiering”. ”Att tydliggöra

---

<sup>20</sup> I bilaga 6 återfinns rankinglistan över samtliga roller.

roll/legitimitet verkar vara betydelsefullt för att en substantiell påverkan på utvecklingsarbetet i regionen ska kunna ske”. ”Ambitionen finns men ekonomiska resurser fattas”.

#### 4.1.10.3 En samlad bild över rollerna

Länsbygderåden instämmer i högre grad än de offentliga länsaktörerna i de 14 påståendena, rollerna, med undantag för Stockholms, Värmlands och Västernorrlands län, där de offentliga länsaktörerna instämmer i högre grad än länsbygderåden. De tre rollerna som har de högsta snitten är desamma hos såväl länsbygderåden som hos de offentliga länsaktörerna. Se tabell 15.

**Tabell 15. De tre främsta rollerna hos länsbygderåden och de offentliga länsaktörerna**

1=instämmer inte alls; 5=instämmer helt

Roll	Länsbygderådets snitt	De off. länsaktörernas snitt
Att arbeta för att öka länens intresse för det lokala utvecklingsarbetet	4,63	3,78
Att företräda de lokala utvecklingsgrupperna	4,59	3,85
Att företräda Folkrorelserådet i länet	4,59	3,90

Den inbördes rangordningen mellan de tre olika rollerna skiljer sig åt mellan aktörsgrupperna, vilket tabell 15 visar oss. Snitten grundar sig på länsbygderådets respektive de offentliga länsaktörernas egna svar.

Av de tre rollerna som hade lägst snitt är det endast rollen att länsbygderåden bedriver egna projekt på den regionala nivån som är gemensam för länsbygderåden och de offentliga länsaktörerna. De tre rollerna med lägst snitt finns redovisade per målgrupp i tabell 16.

**Tabell 16. Rollerna med lägst snitt hos länsbygderåden och de offentliga länsaktörerna**

1=instämmer inte alls; 5=instämmer helt

Länsbygderådets roller med lägst snitt	Snitt	De offentliga länsaktörernas roller med lägst snitt	Snitt
Är remissinstans	3	Bedriver egna projekt på den regionala nivån	2,65
Bedriver egna projekt på den regionala nivån	3,59	Marknadsför länet	2,8
Är den sociala ekonomins företrädare	3,76	Stimulerar till samverkan mellan landsbygdens aktörer	3,1

Vi ser att de offentliga länsaktörerna återigen instämmer generellt i lägre grad än länsbygderåden. Snitten grundar sig på länsbygderådets respektive de offentliga länsaktörernas egna svar.

I Jönköpings län har såväl de offentliga länsaktörerna som Länsbygderådet instämt i lägst grad av samtliga svarande.

## 4.2 KOMMUNAL OCH LOKAL NIVÅ

De enda enkätsvar som redovisas i detta avsnitt är länsbygderådets, vilka kompletteras med synpunkter som inhämtats under besök i Gällivare och Karlskrona kommun.

### 4.2.1 Deltagande i kommunala processer

Utpekade processer är kommunala planeringsprocesser, kommunala ramprogram av olika slag samt kommunala landsbygdsprogram, vilka ägs av kommunerna. Följdfrågorna fokuserar på hur länsbygderåden deltar i respektive process samt hur de har kommit med i processen.

Följdfrågorna är av vikt för att se om de deltar i processerna på ett övergripande sätt, om de har någon form av inflytande samt om de har fått jobba på att komma med i processen eller om de har varit en självklar aktör. Länsbygderåden kan ange ett eller flera av följande svarsalternativ gällande på vilket sätt de deltar i processerna:

- finns representerat i ett lokalt partnerskap
- deltagit på möten
- remissinstans
- svarat på enkäter
- fått och utfört specifika uppdrag samt
- deltagit på annat sätt.



#### 4.2.1.1 Kommunala planeringsprocesser

Av 22 svarande länsbygderåd har 18 svarat att de på något sätt deltar i kommunala planeringsprocesser. Fjorton har uppgett att de deltar på möten, nio finns representerade i lokalt partnerskap, åtta har fått och utfört specifika uppdrag, fem är remissinstanser och tre har svarat på enkäter. Fyra länsbygderåd uppger att de medverkar på annat sätt och nämner då projektet Hållbara bygder, genom kommunbygderåd och lokala utvecklingsgrupper, drivande av olika demokratiprojekt för bildande av kommunbygderåd samt LBU-projekt för utläring av planarbete.

Under länsnivån finns ofta många kommuner. I Region Skåne finns det 33 kommuner och i Jämtlands län åtta kommuner. Respektive Länsbygderåd har sålunda flera kommuner inom sitt verksamhetsområde, vilket självklart gör det svårt för det enskilda rådet att vara engagerat i samtliga kommuner eller ens vara engagerat i samma omfattning i samtliga kommuner de engagerat sig i. Av svaren kan vi utläsa att engagemanget och deltagandet skiljer sig från kommun till kommun. Länsbygderådets svar visar detta genom att enskilda råd har angett att processen inte finns, samtidigt som de angett att de på något sätt deltagit.

Av de 18 som svarat att de på något sätt deltar i de kommunala planeringsprocesserna har en majoritet av de svarande, 13, uppgett att de själva tagit initiativet till medverkan. Gotland svarar att de ibland tagit initiativet och att de ibland blivit inbjudna. Skåne har svarat att rådet självt tagit initiativen, men uppger i kommentar att det i Skåne finns 33 kommuner, varav ungefär hälften är intresserade av att inkludera Länsbygderådet i processer. Flera av de skånska kommunerna har bjudit in Länsbygderådet sedan rådet sökt kontakt.

Tre länsbygderåd uppger att de kommit med i arbetet på ”annat sätt” än genom inbjudan från kommunerna eller själv tagit initiativet. Länsbygderådet i Östergötland, som uppgett att de inte deltar i processen, svarar på följdfrågan att de deltar i arbetet genom att uppmuntra till bildande av kommunbygderåd. Deltagande i kommunala processer av Länsbygderådet i Södermanland sker via kommunbygderåd eller lokala grupper.

Kalmars länsbygderåd kommentar frågan: ”genom projektet ‘Lokalt Världskap’ träffade vi många kommunledningar och kände av läget. Vi informerade om vikten av att revidera översiktsplanen och låta de lokala utvecklingsgrupperna delta lokalt i processen. Träffarna har präglats av det goda samtalet, där både Länsbygderåd och kommunledningarna har fått idéer och tankar med sig hem. Efter detta möte har det i flera kommuner genomförts ett första möte för att få till ett kommunbygderåd. Flera kommuner är kvar<sup>21</sup> men vi tror att vi ska kunna genomföra detta utan nya projektpengar.” Länsbygderådet i Halland har inte svarat på frågan hur de har kommit med i arbetet, men kommenterar att de inte kan delta fullt ut i de kommunala processerna, då det ännu inte finns kommunbygderåd.

Länsbygderådet i Norrbottens län uppger att de inte alls deltar i kommunala planeringsprocesser och kommenterar detta med att det finns fungerande kommunbygderåd i 10 av 13 kommuner som deltar i det kommunala arbetet.

För fullständig redogörelse se tabell 17 och 18 i bilaga 5.

#### 4.2.1.2 Kommunala ramprogram

Åtta länsbygderåd har angett att de deltar i kommunala ramprogram. Av dessa åtta har sex länsbygderåd svarat att de finns med i lokala partnerskap. Sju har angett att de deltar på möten, två länsbygderåd har fått och utfört specifika uppdrag samt ett råd har svarat på enkäter. Dalarna uppger att de, förutom att delta i ett lokalt partnerskap, deltar i berednings- och

---

<sup>21</sup> Tolkar det som att de ännu inte har träffat samtliga kommuner.

beslutsgrupp. Sju länsbygderåd anger att de själva tagit initiativet och två har blivit inbjudna av kommunen. Länsbygderådet i Stockholm uppger att de både tagit eget initiativ och blivit inbjudna.

Elva länsbygderåd har angett att de inte deltar respektive att processen inte finns i deras område. Ett av dessa elva råd uppger dock också att de deltar. Länsbygderådet i Västerbotten har kommenterat frågan med att de kommunala representanterna för styrelsen finns med i processen. Länsbygderådet i Västmanland har inte svarat på frågan, men har kommenterat att de tagit initiativ till att starta kommunbygderåd och kommunala tillväxtprogram.

För fullständig redogörelse se tabell 17 och 18 i bilaga 5.

#### 4.2.1.3 Kommunala landsbygdsprogram

11 länsbygderåd har angett att de på något sätt deltar i kommunala landsbygdsprogram. Länsbygderåden i Gävleborg, Örebro och Södermanland har uppgett deltagande på annat sätt än de angivna alternativen. För Gävleborgs del gäller detta Länsbygderådets egna projekt, inom vilka kommunala och regionala nätverk bedrivs. Örebro har uppgett deltagande genom information och initiering av kommunbygderåd. Södermanland säger att deltagande endast sker i vissa kommuner. Jämtland deltar ej men säger samtidigt att Länsbygderådet finns representerat i ett lokalt partnerskap.

Av elva svarande länsbygderåd har sex angett att Länsbygderådet självt tagit initiativet till att delta. Både Värmland och Västernorrland uppger att de både tagit eget initiativ och blivit inbjudna av kommunen. Västernorrland uppger även samtidigt att det (fortfarande) gäller enskilda ledamöter, inte Länsbygderådet som sådant. Kronoberg svarar att de inbjudits av kommunen. Länsbygderåden i Norrbotten och Södermanland har bjudits in av kommunalt byråråd eller lokal grupp.

För fullständig redogörelse se tabell 17 och 18 i bilaga 5.

4.2.2 Andra sammanhang som Länsbygderådet deltar i på kommunal nivå  
Andra sammanhang i kommunal regi som nämns är bl.a. kommunal översiktsplanering, stadsdelsråd, i storstadssatsning – stadsdelsförnyelse, lokala serviceplaner, förstärka samverkan mellan kommunbygderåd/kommunledning, främst som informatör, stödjare och kunskapsgivare till den kommunala organisationen i alla kommuner samt landsbygdsseminarier där de brett diskuterar landsbygdens förutsättningar. Ett länsbygderåd kommenterar frågan; ”Med på öppna och breda möten, men inte när kommunen gör det egentliga jobbet. Bjuder in när de vill ha synpunkter”.

Länsbygderådet i Fyrbodal anser att ”de lokala grupperna deltar i kommunbygderåd, är remissinstanser, deltar i olika utvecklingsgrupper mm, men Länsbygderådet deltar inte i respektive kommun”.

Även i andra sammanhang än de som ”ägs” av kommunen vill länsbygderåden delta, t.ex. ”i projekt bl.a. Equal, i bildandet av kommunbygderåd...”, ”främst som informatör, stödjare och kunskapsgivare till lokala grupper och kommunbygderåd...”, ”Utbildning för utvecklingsgrupper och politiker”, ”Skapat ett gränsöverskridande samarbete med tre kommuner. Funktionellt område” samt ”bilda opinion”.

#### 4.2.3 Processer på kommunal nivå där Länsbygderådet inte finns med

Tretton länsbygderåd har svarat att det finns andra processer på kommunal nivå som de upplever att de borde finnas med i. Det som nämns är bl.a. processer i de kommuner som visar ointresse, i kommunbygderåden, som remissinstans samt i processer som rör infrastruktur, skolor och bibliotek.

Ett länsbygderåd uppger att det är svårt att komma in i en del kommuner, då landsbygdsutvecklarna bromsar. Ett annat att det finns kontakter med Kommunförbundet och andra kommunala samverkansorgan, men att de önskar att samarbetet var mer formaliserat. Önskemålet om en landsbygdsgrupp med samlad kompetens för landsbygden framförs liksom önskemålet om att kunna bilda kommunbygderåd för att kunna delta i större utsträckning i den kommunala processen. Även i denna fråga finns kommentarer om att det finns intresse att delta i större utsträckning än de gör idag, men att rådets otillräckliga resurser begränsar dem.

#### 4.2.4 Möjlighet till deltagande i kommunens utvecklingsarbete

Länsbygderåden anser att de har liten till viss möjlighet att delta i det utvecklingsarbete som sker i kommunens regi (snitt 2,8). För fullständig redogörelse se tabell 19 i bilaga 5.

En grupp på fem länsbygderåd menar att det inte är länsbygderådets uppgift att delta i verksamheten på kommunal nivå, utan att det ska hanteras av kommunbygderåden/de lokala utvecklingsgrupperna. Kommunbygderåden har i sin tur representanter i länsbygderåden. Ett länsbygderåd uttrycker uppfattningen att länsbygderåden ska verka mer på regional nivå. Denna grupp på fem länsbygderåd skiljer sig åt när det gäller att ange till vilken grad de anser att de har möjlighet att delta i kommunens utvecklingsarbete. Två länsbygderåd som anser att de lokala utvecklingsgrupperna bör representeras av kommunbygderåd har angett en femma, medan ett tredje anger en tvåa. Det sistnämnda rådet anser, trots att deltagandet i kommunerna hanteras av de lokala utvecklingsgrupperna, att deras möjlighet att delta i det kommunala utvecklingsarbetet är ringa; deltagandet i kommunerna hanteras av de lokala utvecklingsgrupperna. Det råd som förmedlar uppfattningen att de inte ska vara med i det kommunala arbetet alls har angett en etta.

Ett länsbygderåd som upplever att bygderörelsen inte är en godkänd part har angett en etta. Två råd lyfter den ekonomiska och tidsmässiga begränsningen som de upplever i sin verksamhet. ”Att delta i kommunala planeringsprocesser sker på dagtid” skriver ett av dessa två råd och har angett en trea ifråga om Länsbygderådets möjlighet att delta i det kommunala utvecklingsarbetet.

Ett länsbygderåd upplever det som att vissa kommuner är mycket angelägna om att ha med bygderörelser i det kommunala utvecklingsarbetet och har angett en trea. Ett ytterligare råd säger att det agerar i samverkan med kommunerna gällande rådgivning riktad till den lokala nivån och uppger att de anser att de har mycket stor möjlighet (5) att delta i kommunalt utvecklingsarbete.

#### 4.2.5 20. Länsbygderådets koppling till de lokala utvecklingsgruppernas arbete

Länsbygderåden anser att de har stor till mycket stor koppling till de lokala utvecklingsgruppernas arbetet (snitt 4,1).

Från kommentarerna till frågan framträder två aspekter som bör lyftas fram. Den ena är att länsbygderåden företrädesvis agerar på regional nivå och den andra aspekten är att länsbygderåden finns för att de lokala utvecklingsgrupperna finns. Några kommentarer illustrerar detta väl; ”Kopplingen är inte så mycket av direkt karaktär utan arbetet sker mera genom att på regional nivå skapa större acceptans för de lokala gruppernas förutsättningar” (3), ”Våra styrelseledamöter väljs ur våra lokala utvecklingsgrupper” (5), ”Länsbygderådet är de lokala gruppernas eget nätverk och skulle inte finnas utan grupperna.” (5), ”Länsbygderådets uppdragsgivare är företrädesvis de lokala utvecklingsgrupperna. Det innebär inte med automatik att det motsatta gäller” (3). Sistnämnda länsbygderåd har på frågan om Länsbygderådet är de lokala utvecklingsgruppernas företrädare under fråga 21 angett en trea – svaren hänger inte riktigt ihop.

Ett länsbygderåd menar att kopplingen till de lokala utvecklingsgrupperna går via kommunbygderåden i respektive kommun. Länsbygderådet anser att de på detta sätt till stor grad (4) har koppling till de lokala utvecklingsgruppernas arbete.

Se fullständig redogörelse i tabell 20 i bilaga 5.

#### 4.2.6 Länsbygderådets roller på kommunal och lokal nivå

Utredningens syfte är bl.a. att kartlägga länsbygderådets roll i det lokala utvecklingsarbetet. Det vi vill kunna utläsa från svaren är länsbygderådets uppfattningar om de möjliga rollerna och om någon roll anses som mer viktig än någon annan. 16 möjliga roller har identifierats och formulerats som påståenden.

I tabell 21 i bilaga 5 till utredningen visas hur samtliga länsbygderåd har svarat. Det finns ett snitt per fråga som står för länsbygderådets genomsnittliga uppfattning i frågan. Det finns vidare ett snitt per länsbygderåd som står för respektive länsbygderåds genomsnittliga uppfattning för samtliga frågor.

Med hjälp av påståendena får vi en fingervisning om vilka roller länsbygderåden anser att de har på den kommunala och lokala nivån. Samtliga påståenden befinner sig inom spannet 4,7 till 3,1.

De tre främsta rollerna är<sup>22</sup>:

- att vara Folkrorelserådets företrädare på kommunal och lokal nivå, som 15 länsbygderåd besvarat med en femma. De två länsbygderåd som på detta påstående svarat med en trea tycker båda att de i högre utsträckning företräder lokala utvecklingsgrupper än Folkrorelserådet. Tre länsbygderåd har svarat med en fyra, där två anser att de företräder de lokala utvecklingsgrupperna i samma grad som de företräder Folkrorelserådet.
- att sprida information och erfarenheter från central och länsnivå till lokal nivå, som 11 besvarat med en femma. De länsbygderåd som anser att de företräder lokala utvecklingsgrupper i högre grad än Folkrorelserådet har på detta påstående svarat med fyra respektive fem, medan de på påståendet att de sprider information och erfarenheter från lokal till central och länsnivå båda svarat med en fyra.
- samt rollen som den som stimulerar till bildandet av kommunala bygderåd, som 13 länsbygderåd besvarat med fem. Rollen är den enda bland de tre främsta rollerna som fått en tvåa.

Två av de tre roller som getts högst snitt av länsbygderåden har båda fokus på deras roll i relation till Folkrorelserådet. Den ena rollen rör sig om att företräda Folkrorelserådet, som befinner sig på central nivå, och den andra att sprida information och erfarenheter från den centrala nivån, *Folkrorelserådet*, och länsnivån till den lokala nivån.

Det finns inga påståenden, som råden inte alls instämmer i, vilket innebär att vi inte kan utesluta någon roll. De lägsta snitten har påståendena:

- att länsbygderåden bedriver egna projekt på den lokala nivån, som fem länsbygderåd besvarat med en etta och tre med en femma
- att länsbygderåden är den sociala ekonomins företrädare, som två besvarat med en etta och sex med en femma samt
- att länsbygderåden arbetar för att öka förståelsen för den sociala ekonomins betydelse för kommunens utveckling, som ingen besvarat med en etta och fem med en femma.

---

<sup>22</sup> I bilaga 6 återfinns rankinglistan över samtliga roller.

Som vi ser besvaras även rollerna med lägst snitt snarare med fem än med ett. Snitten ligger över medel, då tre får företräda medelvärde, så även dessa roller har en stark ställning i länsbygderådets verksamhet på kommunal och lokal nivå. Att länsbygderåden skulle ha rollen som de lokala utvecklingsgruppernas företrädare har tillsammans med påståendet att deras roll är att marknadsföra länet det fjärde lägsta snittet av de totalt 16 påståendena.

Vi har också vänt på tabellen och sett hur respektive länsbygderåd har svarat överlag på påståendena. Länsbygderåden befinner sig samtliga inom spannet från 5 till 2,9. Ett länsbygderåd instämmer helt och hållet i samtliga påståenden med ett snitt på 5. De tre länsbygderåd, som, efter det länsbygderåd som i snitt hade fem, har högst snitt, har svarat med en femma på samtliga påståenden med undantag för påståendena gällande:

- att de är företrädare för de lokala utvecklingsgrupperna och bedriver egna projekt, som båda besvarats med ett
- att länsbygderåden är den sociala ekonomins företrädare samt arbetar för att öka förståelsen för den sociala ekonomins betydelse för kommunens utveckling, som båda besvarats med tre
- att länsbygderåden stimulerar till bildandet av nya lokala utvecklingsgrupper, som besvarats med en etta samt
- att länsbygderåden stimulerar till samverkan mellan landsbygdens aktörer, som besvarats med en trea.

Det finns ett flertal länsbygderåd som nästan till fullo instämmer i samtliga roller, medan endast ett länsbygderåd instämmer i mindre grad. Den enda roll som fått en femma från detta råd är att Länsbygderådet är Folkhälsovetenskapens företrädare på kommunal och lokal nivå. Roller som fått en etta är att Länsbygderådet är de lokala utvecklingsgruppernas företrädare samt att de bedriver egna projekt på den lokala nivån.

Ett länsbygderåd hamnar strax över tre. Den enda roll som detta Länsbygderåd gett en femma är att Länsbygderådet sprider information och erfarenheter från central och länsnivå till lokal nivå. Den roll som de har gett en etta är att Länsbygderådet marknadsför länet. Länsbygderådets svar är intressant, då de är ett av de två råd som anser att det i högre utsträckning är deras roll att företräda de lokala utvecklingsgrupperna än att företräda Folkhälsovetenskapen på kommunal och lokal nivå.

#### 4.2.7 Möten med kommuner och lokala utvecklingsgrupper

Under mötena med kommunerna har frågor rörande kommunens arbete med lokala utvecklingsfrågor ställts för att kunna förstå hur kommunen jobbar i dessa frågor. Vi har också ställt frågor rörande kunskap om Folkhälsovetenskapen och den organisation som byggts upp från nationell till kommunal nivå. Under mötena har vi eftersträvat en öppen dialog mellan oss och kommunerna samt mellan oss och de lokala utvecklingsgrupperna. Under samtalet har vi ställt frågor med utgångspunkt i svaren från länsbygderåden rörande deras verksamhet på kommunal och lokal nivå samt frågor med utgångspunkt i intressanta synpunkter som framkommit under samtalets gång.

##### 4.2.7.1 *Frågor med utgångspunkt i enkätresultaten*

Genom att ställa frågor rörande kommunens arbete med lokala utvecklingsfrågor har vi fått kommunernas synpunkter på länsbygderådets deltagande i olika processer på kommunal nivå. De frågor som vi fokuserat på under samtalen med såväl kommunerna som de lokala utvecklingsgrupperna är vilken roll som de anser att Länsbygderådet har samt deras egna relationer till rådet och om de har kontakt med rådet, i vilka frågor de anser att råden är behjälpliga.

#### 4.2.8 Slutsatser från kommunbesök

I detta avsnitt redogörs för intressanta aspekter som framkommit under mötena.

##### 4.2.8.1 Gällivare kommun

I Gällivare kommun träffade vi Landsbygdsrådet, som är ett kommunbygderåd (kallas i redogörelsen för kommunbygderåd), kommuntjänstemän, varav en hade en 25% tjänst som landsbygdsutvecklare samt en representant från Norrbottens Bygderåd, som är Länsbygderådet i Norrbottens län (kallas i redogörelsen för länsbygderåd), samt representanter från 5 lokala utvecklingsgrupper.

##### *Möte med kommunen och Kommunbygderådet*

Kommunbygderådet i Gällivare kommun bildades på kommunens initiativ 1995.

”Kommunbygderådets uppgift är att aktivt arbeta för en levande landsbygd där samarbete, attitydförändring och utveckling utgör några av de bärande kriterierna”<sup>23</sup>. Kommunbygderådet består av 27 lokala utvecklingsgrupper, cirka 90% av de boende på landsbygden i kommunen.

Kommunbygderådets relation till Länsbygderådet i Norrbotten består av att det i Länsbygderådets styrelse finns en representant från respektive kommun. Kommunbygderådet anser sig ha en god relation till Länsbygderådet, men vänder sig inte till dem för att få hjälp. Kommunbygderådet anser att Länsbygderådets roll bör vara att stärka de kommunala och lokala lösningarna – kommunbygderåden, något som Länsbygderådet inte gör idag.

Kommunbygderådets relation till kommunen är god. Kommunbygderådet fungerar som förslags- och remissinstans till kommunen samt har i kommunens arbete med målet en levande landsbygd fått ”vara dirigent”.

Kommunen har ingen kontakt alls med Länsbygderådet. Kommunernas representanter vid mötet uttryckte att de inte begripit vare sig rådets funktion eller uppdrag. Länsbygderådet skulle, enligt kommunens representanter, kunna fungera som en samlande punkt, men gör inte så idag. De ansåg att Länsbygderådet inte har några muskler i form av personer eller pengar. Kommunen bjuder inte heller in Länsbygderådet till att delta i kommunala processer. Då kommunen vill ha in synpunkter rörande landsbygdsfrågor vänder de sig till Kommunbygderådet i Gällivare kommun.

En intressant synpunkt som förs fram av Kommunbygderådet är att de inte förstår vad ”deras (Länsbygderådets) uppdrag är eller hur de är organiserade... De är en bland många organisationer (på regional nivå). Det är en risk att pengarna försvinner däruppe och når inte brukarna. Man skulle behöva renodla bland organisationerna”.

##### *Möte med lokala utvecklingsgrupper*

Företrädarna för de närvarande lokala utvecklingsgrupperna hade inte i någon fråga vänt sig till Länsbygderådet. En kommentar var att Länsbygderådet var ”lite för långt bort”. De lokala utvecklingsgrupperna kan vända sig till Kommunbygderådet för att få hjälp i frågor och Kommunbygderådet i sin tur kan vända sig till Länsbygderådet, vilket Kommunbygderådet inte gör, enligt rådet självt, då de anser att Länsbygderådet saknar muskler.

Bland de närvarande var medvetenheten om relationen mellan Länsbygderådet och Folkhälsovetenskapliga rådet svag. Den kontakt de hade haft med Folkhälsovetenskapliga rådet handlade främst om beställning av material. De ansåg att de i toppen inte vet hur det ser ut i botten.

---

<sup>23</sup> Dokumentet Landsbygd i förändring - den officiella starten för utformningen av ett Landsbygdspolitiskt handlingsprogram inom Gällivare kommun. *Seminarium 2. Sammanställt av Inger Eriksson ERPARTNER*

Kunskapen om uppbyggnaden av Folkhälsovetenskapens organisation på regional och kommunal nivå var svag. De som satt i ledande positioner i Kommunbygderådet och Länsbygderådet visste hur det såg ut, men de som främst var engagerade i byagrupper visste inte.

På vår fråga om vilken roll Länsbygderådet hade idag fanns inget svar. Samtalet fördes då i riktning mot att diskutera vad Länsbygderådet, under optimala förutsättningar, skulle kunna ha för roll. De synpunkter som fördes fram var att Länsbygderådet skulle kunna fungera som kontakt med länsstyrelsen i frågor de får på bordet från de kommunala bygderåden. För att detta ska komma till stånd måste Länsbygderådet byggas upp ordentligt. Kontinuitet i verksamheten nämns flera gånger som en förutsättning för Länsbygderådets verksamhet.

#### *4.2.8.2 Karlskrona kommun*

I Karlskrona träffade vi en landsbygdsutvecklare från kommunen samt sex lokala utvecklingsgrupper.

##### *Möte med kommunen*

Kommunens representant känner till länsbygderådets koppling till Folkhälsovetenskapen, men har ingen uppfattning om vad Folkhälsovetenskapen sysslar med. Anser att ”Länsbygderådet är Folkhälsovetenskapens förlängda arm”. Länsbygderådet är ingen självklar aktör att bjuda in till olika processer och kommunen har ingen kontakt med Länsbygderådet som sådant.

I Karlskrona kommun har inget kommunbygderåd bildats, då de lokala utvecklingsgrupperna inte kunde enas. Istället har det i olika delar av kommunen bildats olika konstellationer, var och en med utgångspunkt i gemensamma egenskaper för de lokala utvecklingsgrupperna, såsom Öriket i skärgården, Ekriket i skogsbygden samt grupperna i norra Karlskrona kommunaldelsråd. Kommunen använder konstellationerna som motpoler i sitt arbete, bl.a. som remissinstanser. Länsbygderådet används inte i kommunens arbete med landsbygdsfrågor.

Länsbygderådets verksamhet kopplas ihop och identifieras med rådets ordförande som nyss tillträtt. Kommunen ser Länsbygderådets ordförande som representant för en specifik utvecklingsgrupp snarare än som ordförande i Länsbygderådet och därmed representant för samtliga lokala utvecklingsgrupper i länet. Bjuds Länsbygderådet in är det ordföranden som kommunen vill ha med.

##### *Möte med lokala utvecklingsgrupper*

Representanterna för de lokala utvecklingsgrupperna känner till Folkhälsovetenskapen och då främst genom broschyrer. Länsbygderådet känner de till främst genom att de får kallelse till årsmötet. Någon direktkontakt med Länsbygderådet har de inte haft, med undantag från en grupp. En grupp nämner att de har varit i kontakt med Folkhälsovetenskapen gällande webbfrågor samt att länsbygderådet har hjälpt till med att söka pengar från Folkhälsovetenskapen.

Samtliga utom en grupp anser att Länsbygderådet sitter för långt ifrån människorna, ”ju längre ifrån människorna man kommer desto sämre kommunikation”, tycker en av mötets deltagare. De känner inget behov av att någon annan än de själva driver de frågor som är intressanta för dem och skulle inte gå omvägen via länsbygderådet. En person nämner att de vänt sig till Blekinges hembygdsförbund för hjälp i en fråga och att de har mer nytta av Hembygdsförbundet än länsbygderådet. ”Ytterligare en instans kan fördröja arbetet”, är det en som tycker. En nämner att de inte tänkt tanken att använda sig av länsbygderådet, känner inte till det, vet inget om det och ställer sig frågan om rådet har samma mål som dem.

Grupperna runt bordet, med ett undantag, anser inte att länsbygderådet företräder de lokala utvecklingsgrupperna och därmed dem. Synpunkten att ”Länsbygderådet kan inte rapportera något från oss för de vet inget om oss. Det finns ingen dialog”, är det en som framför.

## 5 ANALYS OCH DISKUSSION

Länsbygderådens begränsningar i form av tid, pengar och människor har under arbetet med utredningen blivit tydliga och har uppmärksammats från samtliga av studiens målgrupper. När länsbygderådens verksamhet diskuteras måste synpunkter och slutsatser ses mot bakgrund av dessa begränsningar som ofta styr verksamhetens omfattning och djup.

### 5.1 DELTAGANDE I PROCESSER PÅ REGIONAL NIVÅ

I tabell 7 i bilaga 1 redovisas svaren gällande deltagandet i processerna på regional nivå per län. Syftet med tabellen är att ge en överskådlig bild över deltagandet. En slutsats vi drar är att länsbygderådens deltagande i processer blir mer ”självklar” ju mindre ”strategisk” processen är. Ett exempel på detta är att endast nio länsbygderåd på något sätt deltar i processen rörande det regionala utvecklingsprogrammet, som utgör den strategiska grunden för övriga program. När det gäller programmet för lokal utveckling och entreprenörskap, som ofta fungerar som ett handlingsprogram inom ramen för det regionala tillväxtprogrammet, deltar 20 av 22 länsbygderåd.

#### *Regionala utvecklingsprogram*

I det regionala utvecklingsprogrammet anger nio länsbygderåd att de deltar i processen. Inget råd anger att det finns med i processens lednings- eller styrgrupp. Överlag har de som deltar i processerna bjudits in av de offentliga länsaktörerna. Det bör emellertid poängteras att för många län är det första gången som ett regionalt utvecklingsprogram görs och många län har inte hittat formerna för arbetet än. Detta kan förklara det låga deltagandet från länsbygderådets håll.

Enligt riktlinjerna till det regionala utvecklingsprogrammet är det på intet sätt tvingande för samordnaren att ta med aktörer från den sociala ekonomin i utarbetandet av programmet. Vi kan konstatera att aktörerna från den sociala ekonomin endast medverkar i liten utsträckning i det program som utgör den strategiska grunden för övriga program. Är det i det här perspektivet angeläget att ställa sig frågan i vilken utsträckning dessa frågor tas med i länets strategiska arbete? Mot bakgrund av skrivningarna om social ekonomi i den senaste regionalpolitiska propositionen<sup>24</sup> bör det finnas tydligare skrivningar kring detta i riktlinjerna för det konkreta arbetet.

#### *Program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete*

I programmet för lokal utveckling och entreprenörskap deltar de flesta länsbygderåden i olika arbetsgrupper och ofta i ledningsgruppen för programmet, vilket ger länsbygderåden inflytande över programmets utformning och genomförande. Överlag har de som deltar i processerna bjudits in av de offentliga länsaktörerna.

I riktlinjerna till programmet för lokal utveckling och entreprenörskap står det tydligt att företrädare från ideell sektor på främst kommunal och lokal nivå erbjuds att ingå. Så har det också varit, enligt de svar vi fått in.

Det regionala utvecklingsprogrammet och programmet för lokal utveckling och entreprenörskap får i det här resonemanget stå som två ytterligheter på en skala. De övriga i utredningen aktuella programmen befinner sig i mellanrummet mellan de båda. Det gäller såväl deltagande, riktlinjernas stränghet angående deltagandet från aktörer inom social ekonomi och ideell verksamhet som att programmet är strategiskt eller praktiskt i sin inriktning.

---

<sup>24</sup> Se skrivningarna rörande den regionalpolitiska propositionen i inledningsavsnittet.



### *Länsbygderådens önskemål*

Det finns en vilja från länsbygderåden att delta i mer strategiska sammanhang. På frågan till länsbygderåden om huruvida det finns andra sammanhang på regional nivå som råden borde finnas med i nämns sammanhang såsom RUP och RTP, vid framtagande av strategier för landsbygden, deltagandet i landsbygdsprogram, infrastrukturplanering, samhällsbyggnadsfrågor samt i alla sammanhang som rör landsbygdens utveckling i länet.

### *Länsbygderådens bidrag till processerna enligt de offentliga länsaktörerna*

Enligt de offentliga länsaktörerna bidrar länsbygderåden snarare med kunskap och kontakter med fokus på lokal nivå än med kontakter på central nivå. Mot bakgrund av kommentarerna vill de offentliga länsaktörerna ha ett än större bidrag av lokalt perspektiv från länsbygderåden, som t.ex. bistånd från länsbygderåden gällande uppgifter om byarnas verksamheter.

## 5.2 DELTAGANDE I PROCESSER PÅ KOMMUNAL NIVÅ

Ett länsbygderåd är en sammanslutning av lokala utvecklingsgrupper från flera kommuner i ett län. Länsbygderådets arbete på kommunal nivå innefattar således arbete i flera olika kommuner. Arbetet i olika kommuner ser givetvis olika ut och länsbygderådets medverkan eller icke medverkan skiljer sig åt från kommun till kommun, vilket svaren från länsbygderåden visat oss. Vissa länsbygderåd har svarat att de såväl deltar som inte deltar, process finns såväl som att den inte finns samt att de blivit inbjudna såväl som själva tagit initiativet till att delta.

Från kommentarerna till frågorna får vi en bild som tyder på att det finns en vilja, en önskan, om att få delta i större utsträckning än vad råden gör idag, men råden anser att de begränsas i sitt deltagande av att kommunen inte släpper in dem i processerna eller av de egna begränsade resurserna. Länsbygderåden anser att deras möjlighet att delta i det kommunala utvecklingsarbetet är liten, men ändå att det finns en viss möjlighet.

### *De lokala utvecklingsgruppernas företrädare*

Vem för de lokala utvecklingsgruppernas talan gentemot kommunen? Vi vet hur det ser ut i Gällivare och Karlskrona kommuner och vi antar att det finns en mängd andra lösningar runt om i landet. Strukturen för de ideella krafternas inflytande är, enligt Folkhälsovetenskapens struktur, länsbygderåd på regional nivå och kommunbygderåd på lokal nivå, som i Gällivare kommun i Norrbottens län. Såväl länsbygderåd som kommunbygderåd ska fungera som paraplyorganisation för de lokala utvecklingsgrupperna fast på olika nivåer. I enkätsvaren lyfts av ett länsbygderåd aspekten att länsbygderåden inte ska delta i det kommunala utvecklingsarbetet. Deltagandet ska istället hanteras av kommunbygderåden och länsbygderåden ska fokusera på regional nivå. I cirka en tredjedel av landets kommuner finns det kommunbygderåd.<sup>25</sup>

Under vårt besök i Gällivare kommun beskrev Kommunbygderådet sin bild av hur relationen mellan ett kommunbygderåd och ett länsbygderåd borde se ut. Kommunbygderådet anser att det ska fånga upp angelägna frågor från de lokala utvecklingsgrupperna och lämna över dem till Länsbygderådet som driver frågorna i större sammanhang. Nu ser det emellertid inte ut så, då Kommunbygderådet i Gällivare anser att Länsbygderådet i Norrbotten inte har kapacitet att driva frågor och således vänder de sig inte till Länsbygderådet för hjälp. Kommunbygderådet säger också att de inte förstår Länsbygderådets uppdrag eller hur de är organiserade. Är Kommunbygderådets i Gällivare syn gällande Länsbygderådets bristande kapacitet och oklara uppdrag generellt giltig från kommunbygderådets håll på länsbygderådets verksamhet?

### *Lokala utvecklingsgrupper – kommunbygderåd – länsbygderåd*

Länsbygderåden anser att de i stor grad har koppling till de lokala utvecklingsgrupperna. Ett

---

<sup>25</sup> Uppgiften från Folkhälsovetenskapen är att det i ca 100 kommuner finns kommunbygderåd.

länsbygderåd menar att de i stor grad har koppling till den lokala nivån genom att kommunbygderåden sköter kontakten med den lokala nivån. Men ett annat länsbygderåd nämner kommunbygderåden som ett sammanhang de borde vara med i. Är kommunbygderåden en nyckelfunktion för att bättre koppla ihop den regionala och lokala nivån?

Relationen mellan kommunbygderåden och länsbygderåden skulle vara ett intressant tema för en utredning och skulle ge oss en bättre bild över hur den ideella verksamheten företräds på regional, kommunal och lokal nivå. Det skulle vidare vara intressant att se hur kommunen samspelar med den ideella verksamheten i kommuner där det inte finns ett etablerat kommunbygderåd.

### 5.3 ROLLER

Länsbygderådets roller analyseras först med utgångspunkt i regional nivå och därefter på kommunal och lokal nivå samt avslutas med en sammanfattande diskussion.

#### 5.3.1 Roller på regional nivå

Länsbygderådets och de offentliga länsaktörernas uppfattning är ganska lika om vilka som är länsbygderådets starka och svaga roller även och den inbördes rangordningen skiljer sig något. Att länsbygderåden instämmer i *alla* påståenden om vad som är deras roll, är kanske inte så konstigt med tanke på att det är den egna verksamheten de uppmanas beskriva. Samtidigt speglar det också den spretighet i verksamheten enkätsvaren redan gjort oss varse om. Det blir synligt att det inte finns bara en ”mall” för hur länsbygderåden ska verka utan flera, och att det i hög grad är upp till varje länsbygderåd att formulera detta.

För länsbygderåden är instämmandegraden genomgående högre än för de offentliga länsaktörerna. Dock framgår tydligt att det finns en rangordning även här. De offentliga länsaktörerna instämmer inte i riktigt alla påstådda roller och de är överlag lite mer ljumma i sina svar.

I tabellerna ser vi att i Jönköpings län har såväl de offentliga länsaktörerna som Länsbygderådet instämt i lägst grad av samtliga svaranden. När vi jämför med vilka processer Länsbygderådet i Jönköping deltar i och på vilket sätt de deltar, är det lättare att förstå den låga graden av instämmande från de båda aktörerna. Enligt enkätsvaren finns det flera processer Länsbygderådet inte deltar i. Liknande förhållande gäller för Västerbotten där vi kan utläsa att Länsbygderådet inte är med i så många av de i enkäten angivna processerna på regional nivå. *Då länsbygderåden är mindre synliga i de processer som de offentliga aktörerna driver är länsbygderåden inte heller i de offentliga länsaktörernas medvetande och kanske tvärtom. Det är självklart också svårare att profilera sig om man inte får tillträde till de fora där arbetet bedrivs.* I enkätsvaren ser vi att det finns tydliga ambitioner bland länsbygderåden att vara med i fler processer på regional nivå och därmed spela en större roll på regional nivå än vad som är fallet idag.

Att länsbygderåden inte har en större roll i vissa sammanhang kan bero på flera saker; hur råden är organiserade, resurser i form av pengar, personer och tid samt inte minst vilket förtroende länsbygderåden har i regionen och i det aktuella sammanhanget. Om länsbygderåden själva har svårt att avgränsa och prioritera bland sina roller, är det desto svårare för andra att förstå deras verksamhet och funktion. *Men också det utrymme/uppdrag som den ideella sektorn/ social ekonomi har/får i styrdokument etc. avgör om de deltar och vilken roll de får när de deltar.*

#### 5.3.2 Roller på kommunal och lokal nivå

Länsbygderåd med ett lägre snitt kan antas ha en (tydligare) prioritering över vilken/a roll/er som de anser att de har. Ett länsbygderåd skulle i detta fall inte ha en klar bild över vilken roll de har, alternativt kan inte prioritera bland allt de vill göra. Två länsbygderåd kan med sina lägre

snitt anses ha en tydligare bild över vilken/a roll/er de har respektive vill ha. Med bara en femma per länsbygderåd bör den roll de gett fem, vara den roll som de anser att de tydligast har. För det ena länsbygderådet är det att vara Folkhälso- och utvecklingsrådets företrädare på kommunal och lokal nivå och för det andra att sprida information och erfarenheter från central och länsnivå till lokal nivå.

Vi ser mot bakgrund av de två länsbygderådens svar en utgångspunkt i ett uppifrånperspektiv. För Östergötlands del blir det starkare då de anser att de inte alls är de lokala utvecklingsgruppernas företrädare. Vårt resonemang får sig emellertid en törn, då Länsbygderådet i Jönköping anser att de företräder de lokala utvecklingsgrupperna i större utsträckning (4) än de företräder Folkhälso- och utvecklingsrådet (3). Östergötland får emellertid sägas vara klarare över vem de konkret företräder i valet mellan Folkhälso- och utvecklingsrådet och de lokala utvecklingsgrupperna, då de gett den ena en femma och den andra en etta.

Vi bör hålla i åtanke att länsbygderåden kan ha svarat mot bakgrund av ambitionsnivå och inte utifrån den verksamhet de bedriver idag. Om så är fallet skulle det förklara det skånska länsbygderådets instämmande i samtliga påståenden.

5.4 SAMMANFATTANDE BILD ÖVER LÄNSBYGDERÅDENS OLIKA ROLLER  
Enligt Folkhälso- och utvecklingsrådets stadgar är länsbygderådets uppgift att ge stöd till och företräda de lokala utvecklingsgrupperna samt vara de lokala utvecklingsgruppernas samordnare på länsnivå. Länsbygderåden är emellertid självständiga från Folkhälso- och utvecklingsrådet, såtillvida att de är egna organisationer med egna stadgar. Vi tar i vårt resonemang emellertid avstamp i Folkhälso- och utvecklingsrådets stadgar samt den organisationsbeskrivning som finns i kapitel 2 i utredningen, där relationerna mellan Folkhälso- och utvecklingsrådet, länsbygderåden och kommunbygderåden samt de lokala utvecklingsgrupperna finns beskrivna.

Inga roller kan överlag uteslutas, varken på regional eller kommunal och lokal nivå. Vi drar slutsatsen att alla roller som finns med i enkäten är roller som länsbygderåden har på de båda nivåerna. Mot bakgrund av den ekonomiska och personella knapphet som länsbygderåden genomgående ger uttryck för, är det intressant att de anser att de har alla dessa roller. Vi kan konstatera att två länsbygderåd får anses ha bättre förmåga att prioritera bland rollerna.

#### *Företrädare för de lokala utvecklingsgrupperna*

Rollerna på regional nivå har en starkare prägel av ett lokalt perspektiv än rollerna på kommunal och lokal nivå. Att länsbygderåden är de lokala utvecklingsgruppernas företrädare ligger bland de tre högst rankade rollerna hos såväl länsbygderåden som de offentliga länsaktörerna på regional nivå. På kommunal och lokal nivå ligger denna roll på fjärde plats från slutet, enligt länsbygderåden själva. Ju längre ner i strukturen du kommer, desto starkare anser länsbygderåden att de företräder Folkhälso- och utvecklingsrådet, *central nivå*, till skillnad från lokal nivå.

Intrycket från besöken i de två kommunerna är att de lokala utvecklingsgrupperna som vi träffade inte känner till länsbygderådet mer än till namnet genom att de fått information i brevlådan och en kallelse till årsmötet. I en kommun fick vi intrycket att Länsbygderådet endast är känt tack vare sin nytillträdde, kraftfulle ordförande. Där skulle Länsbygderådet kunna bjudas in att delta i processer på kommunal och regional nivå för att de vill ha med den aktuella ordföranden och inte Länsbygderådet som organisation.

De offentliga länsaktörerna anser att en av länsbygderådets främsta roller är att företräda de lokala utvecklingsgrupperna på regional nivå. Av 29 svarande offentliga länsaktörer anser 20 att länsbygderåden representerar de lokala utvecklingsgrupperna i de processer som länsbygderåden deltar i. Samtidigt ifrågasätter de länsbygderådets legitimitet att företräda de lokala utvecklingsgrupperna och säger att många grupper inte vet att länsbygderådet finns. Trots ifrågasättandet anser de ändå att länsbygderåden är de lokala utvecklingsgruppernas företrädare.

Detta tolkar vi som ett tecken på att det finns ett behov av någon som företräder de lokala utvecklingsgrupperna och deras synpunkter och åsikter.

#### *Företrädare för Folkhälserådet*

En roll finns med som en av de tre högst rankade rollerna på såväl regional som kommunal och lokal nivå; att länsbygderåden är Folkhälserådets företrädare. Hos de offentliga länsaktörerna som grupp, är uppfattningen att denna roll är lika tydlig som länsbygderådets roll att vara de lokala utvecklingsgruppernas företrädare.

När vi tittar på de enskilda offentliga länsaktörerna ser vi att sex av dessa anser att länsbygderådets roll som företrädare för Folkhälserådet är tydligare än rådets roll som företrädare för de lokala utvecklingsgrupperna. Fem offentliga länsaktörer anser att motsatt förhållande gäller. Övriga offentliga länsaktörer gör ingen åtskillnad mellan de båda rollerna.

Av länsbygderåden är det fyra som anser att den starkare rollen på regional nivå är att vara företrädare för de lokala utvecklingsgrupperna i relation till rollen som företrädare för Folkhälserådet. I tre av dessa två län har såväl länsbygderåd som offentliga länsaktörer denna uppfattning. Två länsbygderåd anser att deras roll som företrädare för lokala utvecklingsgrupper är starkare än deras roll som företrädare för Folkhälserådet på samtliga nivåer. Tabell 21 visar de länsbygderåd och offentliga länsaktörer som uppfattar den ena rollen som tydligare än den andra och där uppfattningen är lika oavsett nivå.

**Tabell 22. Överensstämmelse i uppfattning mellan länsbygderåd och de offentliga länsaktörerna i fråga om att rollen som de lokala utvecklingsgruppernas företrädare är starkare än rollen som företrädare för Folkhälserådet**

1=instämmer inte alls; 5=instämmer helt

Roll	Länsbygderådet i Jönköpings län	Offentliga länsaktörer i Jönköpings län	Länsbygderådet i Västmanlands län	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Att vara de lokala utvecklingsgruppernas företrädare på regional nivå	4	3	4	4
Att vara Folkhälserådets företrädare på regional nivå	2	1,5	3	3
Att vara de lokala utvecklingsgruppernas företrädare på kommunal och lokal nivå	4		5	
Att vara Folkhälserådets företrädare på kommunal och lokal nivå	3		3	

Det intressanta är att såväl länsbygderåden som de offentliga länsaktörerna i samma län har samma uppfattning om vem/vilka länsbygderåden företräder tydligast. Är detta en tillfällighet eller är länsbygderåden och de offentliga länsaktörerna mer samspelade i dessa två län? Varför är det i så få län som de båda aktörerna tycker lika i de här två rollerna?

## 6 SLUTSATSER

### 6.1 DELTAGANDE I PROCESSER

Den ideella sektorns närvaro i strategiska processer är väsentlig för att frågor rörande lokalt utvecklingsarbete ska få utrymme. Fora och processer bör skapas för att möjliggöra ett samspel mellan den lokala nivån och de formella strukturerna.

Är det rimligt att länsbygderåden ska delta i processer i enskilda kommuner? Mot bakgrund av dels länsbygderådets resursbegränsningar och dels att kommunbygderåden har bättre kunskap om hur det ser ut i den egna kommunen, får det anses som rimligare att länsbygderåden låter kommunbygderåden, i de fall det finns sådana, föra de lokala utvecklingsgruppernas talan i de kommunala processerna. Länsbygderåden fokuserar i sin tur på regional nivå.

### 6.2 UPPIFRÅN ELLER UNDERIFRÅN, FOLKRÖRELSEÅRÅDET ELLER DE LOKALA UTVECKLINGSGRUPPNA?

De två mest framträdande rollerna på kommunal och lokal nivå tar sin utgångspunkt i ett centralt perspektiv och inte i ett lokalt perspektiv. I Folk rörelserådets stadgar är utgångspunkten för länsbygderådets verksamhet ett lokalt perspektiv, men länsbygderåden anser att deras roll på kommunal och lokal nivå är att företräda och framföra den centrala nivåns, *Folk rörelserådets*, intressen.

Är det då så tvunget att råden måste välja mellan att vara företrädare för de lokala utvecklingsgrupperna och Folk rörelserådet? Måste en roll att företräda en aktör automatiskt utesluta rollen att företräda en annan? Folk rörelserådet är paraplyorganisation på nationell nivå för de lokala utvecklingsgrupperna och om länsbygderåden anser att de företräder Folk rörelserådet måste de väl också anse att de företräder de lokala utvecklingsgrupperna, fast då indirekt via Folk rörelserådets och central nivåns perspektiv på den verksamhet som äger rum på lokal nivå?

I diskussionerna om vem länsbygderåden ska och vill företräda bör resonemanget om vilket perspektiv på verksamheten som önskas finnas med. Är det ett uppifrånperspektiv, där den centrala nivån och dess intressen står i fokus eller är det ett underifrånperspektiv, där den lokala nivån och dess intressen står i fokus?

Vilken betydelse har valet av perspektiv för de lokala utvecklingsgruppernas kunskap om och intresse av att det finns länsbygderåd? Den dåliga kunskapen hos lokala utvecklingsgrupper om länsbygderådets existens som vi blivit varse under bl.a. våra besök, kan förklaras av att de två främsta rollerna på kommunal och lokal nivå tar sin utgångspunkt i ett uppifrånperspektiv på verksamheten. Vems organ är länsbygderåden – Folk rörelserådets eller de lokala utvecklingsgruppernas?

### 6.3 DEMOKRATISK REPRESENTATION ELLER EXPERTFUNKTION?

Finns det förutsättningar att hitta en dialogpartner från social ekonomi som har en demokratisk förankring bland de lokala utvecklingsgrupperna? I stället för att ha en roll baserad på demokratisk representation bör länsbygderåden snarare framställas som experter i frågor rörande den lokala nivån. Kopplingen mellan lokal nivå, länsbygderåden och Folk rörelserådet bör förtydligas och det bör åligga Folk rörelserådet att förtydliga kopplingen. Folk rörelserådet bör visa hur de fångar upp den lokala nivåns signaler och för ut dem till länsbygderåden i deras roll som expert på lokala utvecklingsfrågor.

Om staten väljer att stödja länsbygderåden i deras verksamhet, måste staten kommunicera vad de vill att länsbygderåden ska göra. Vilken funktion och roll anser staten och regionerna att länsbygderåden ska ha? Staten måste också ställa sig frågan om det är företrädarskapet för de

lokala utvecklingsgrupperna som staten vill stödja och på vilken nivå detta företräderskap i så fall ska stödjas. Central, regional eller kommunal? Oavsett på vilken nivå eller vilken organisation som företräder de lokala utvecklingsgrupperna bör de få betalt för den tid de lägger ner på att delta i arbetet.

Något som emellertid måste säkerställas är den lokala nivåns delaktighet i samhällsutvecklingen. Frågan är hur detta ska göras. Ett lämpligt instrument är att använda styrdokumentet till de olika processerna och i dessa vara tydligare med hur ideell sektor ska medverka i dessa. Ett annat instrument är leadermetoden, som är en modell för lokalt utvecklingsarbete med fokus på mötet mellan aktörer från olika sektorer och nivåer. Arbetssättet i Leader kan vara verktyget i arbetet med att säkerställa den ideella sektorns närvaro i utvecklingsarbetet.

# KÄLLFÖRTECKNING

## TRYCKTA KÄLLOR

Officiellt tryck

Prop. 2001/02:4 En politik för tillväxt och livskraft i hela landet.

Förordning (SFS 2003:595) om regionalt utvecklingsarbete.

## Litteratur

Stigendal, Lars & Johansson, Thomas (2003), *Processororientering i staten – en studie av hur statliga myndigheter arbetar med processororientering av verksamheten*. Stockholm, PartnerPrint AB.

Strömberg, Håkan (1995), *Kommunal rätt (upplaga 15:1)*. Lund, Liber Hermods.

## Övriga tryckta källor

Landsbygd i förändring – den officiella starten för utformningen av ett Landsbygdspolitiskt handlingsprogram inom Gällivare kommun. Seminarium 2. ERPARTNER.

## OTRYCKTA KÄLLOR

Folkrorelserådet Hela Sverige ska leva, Stadgar antagna vid årsmötet 2004-03-31.

Folkrorelserådet Hela Sverige ska leva, Sammanställning av länsbygderådens verksamhet 2004.

Konsumentverket, Riktlinjer för lokala utvecklingsprogram, maj 2002.

Konsumentverket, Lokala utvecklingsprogram för kommersiell service – redovisning april 2004.

Nutek, Regionalt utvecklingsprogram – ett metodutvecklingsarbete 2004-2005.

Regeringsbeslut III 17 2002-06-13.

Regeringsbeslut II 1 N2004/4950/RUT (delvis).

Bilaga 1 till regeringsbeslut 2002-11-14 nr II 12

## WEBBKÄLLOR

<http://www.bygde.net/index.asp?lev=79&typ=1>

[http://www.kov.se/mallar/sv/lista\\_artiklar.asp?linCategoryId=1318](http://www.kov.se/mallar/sv/lista_artiklar.asp?linCategoryId=1318)

## PERSONER SOM HAR LÄMNAT SYNPKUNKTER UNDER UTREDNINGEN

Ann Aldinge, byautvecklare

Inga Bergström, byautvecklare

Gunhild Enryd, byautvecklare

Inger Eriksson, ledningsansvarig, Landsbygdsrådet i Gällivare kommun

Annika Hagstedt, projektledare, Landsbygdsrådet i Gällivare kommun

Katarina Hansson, byautvecklare

Britt-Marie Havby, landsbygdsutvecklare, Karlskrona kommun

Arne Hjalmarsson, skärgårdsutvecklare

Ingegerd Holm, byautvecklare

Bertil Holmgren, byautvecklare

Elna Isaksson, byautvecklare

Benny Jansson, utredare, Landsbygdskommittén

Sofia Johansson, ungdomsrepresentant i Landsbygdsrådet

Ann-Helen Köhler, landsbygdsutvecklare, Gällivare kommun

Henrik Lehtipalo, byautvecklare

Sven-Erik Löfgren, skärgårdsutvecklare

Bo Nilsson, byautvecklare

Tycko Nilsson, byautvecklare  
Anders Segerlund, utredare, Gällivare kommun  
Sten Törgren, byautvecklare  
Ove Uvemo, ordförande, Landsbygdsrådet i Gällivare kommun  
Jörgen Walter, byautvecklare  
Folke Åhl, ledamot i Landsbygdsrådet i Gällivare kommun.



# BILAGA 1 ENKÄTER

## Frågor till lokala utvecklingsgrupper

Glesbygdsverket har fått i uppdrag att genomföra en kartläggning av länsbygderådens roll i det lokala och regionala utvecklingsarbetet. Enkäten utgör underlag för utredningen.

Svar önskas senast den 9 mars 2005.

OBS! Hela enkäten måste fyllas i vid ett och samma tillfälle. Den kan alltså inte sparas på webben. Ett tips är att skriva ut enkäten och fundera på frågorna i förväg. Därefter kan du fylla i webbversionen, skriva ut och skicka/klicka in den till oss. Det går att skriva hur mycket du vill i kommentarrutorna.

Vi tackar på förhand för din medverkan!

---

**Ange kommun:**

**Ange namn på den lokala utvecklingsgrupp som ni är med i:**

**Har ni för närvarande någon aktivitet i gruppen?**

Inte alls, skicka/klicka in enkäten

Lite aktivitet, fortsätt att svara på enkäten

Mycket aktivitet, fortsätt att svara på enkäten

**1. Är ni medvetna om att det finns ett Länsbygderåd i ert län?**

Ja    Nej

Kommentar:

**2. Har er lokala utvecklingsgrupp haft kontakt med Länsbygderådet i ert län?**

Ja; fortsätt till fråga 2B

Nej; fortsätt till fråga 3

Vet inte

Kommentar:

**2B. I vilken/a typer av frågor har er lokala utvecklingsgrupp haft kontakt med Länsbygderådet? Kryssa för relevanta alternativ:**

- har ej haft kontakt
- skola
- kommersiell service
- omsorgsfrågor
- företagande/sysselsättning
- vuxenutbildning
- boende o inflyttning
- miljö
- kultur
- demokrati
- jämställdhet
- integration o minoriteter
- barn o ungdom
- vet inte
- annan: ange

**3. Är det något Länsbygderådet inte gör idag som det borde göra?**

**4. Är det något Länsbygderådet gör idag som det inte borde göra?**

**5. Anser ni att Länsbygderådet tar hänsyn till mäns och kvinnors villkor i sin verksamhet? (1=inte alls; 5=i mycket stor omfattning)**

1   2   3   4   5

Kommentar:

**6. Ange till vilken grad ni instämmer i följande påståenden gällande Länsbygderådets verksamhet på lokal nivå: (1=instämmer inte alls, 5=instämmer helt) Länsbygderådet:**

**- företrädar de lokala utvecklingsgrupperna**

1 2 3 4 5

**- är den sociala ekonomins företrädare**

1 2 3 4 5

**- företräder Folkrörelserådet**

1 2 3 4 5

**- sprider information och erfarenheter från central och länsnivå till lokal nivå**

1 2 3 4 5

**- sprider information och erfarenheter från lokal nivå till central och länsnivå**

1 2 3 4 5

**- stimulerar till samverkan mellan landsbygdens aktörer**

1 2 3 4 5

**- marknadsför länet**

1 2 3 4 5

**- är opinionsbildare**

1 2 3 4 5

**- stimulerar till bildandet av kommunala bygderåd**

1 2 3 4 5

**- stimulerar till bildandet av nya lokala utvecklingsgrupper**

1 2 3 4 5

**- arbetar med att bilda nya lokala utvecklingsgrupper**

1 2 3 4 5

**- är ett stöd i det arbete som de lokala utvecklingsgrupperna bedriver**

1 2 3 4 5

**Övriga synpunkter:**

---

**Kontaktperson:** Maria Modigh, [maria.modigh@glesbygdsverket.se](mailto:maria.modigh@glesbygdsverket.se)

**Senast ändrad:** 2005-06-01

## Frågor till länsbygderåden

Glesbygdsverket har fått i uppdrag att genomföra en kartläggning av länsbygderådens roll i det lokala och regionala utvecklingsarbetet. Enkäten utgör underlag för utredningen.

Svar via webbformulär önskas senast den 9 mars 2005.

OBS! Hela enkäten måste fyllas i vid ett och samma tillfälle. Den kan alltså inte sparas på webben. Ett tips är att skriva ut enkäten och fundera på frågorna i förväg. Därefter kan du fylla i webbversionen, skriva ut och skicka/klicka in den till oss.

Vi tackar på förhand för din medverkan!

---

**Ange län:**

### **Avsnitt A - frågor gällande deltagande och roller på länsnivå.**

#### **1. A Kryssa för på vilket/vilka sätt Länsbygderådet deltar i Mål 1-programmet. (Det är möjligt att sätta fler kryss än ett.)**

programmet finns inte i länet

deltar ej

det regionala partnerskapet

arbetsgrupp/utskott

ledningsgrupp/styrgrupp

remissinstans

fått och utfört specifika uppdrag

annat sätt; ange

#### **B Om Länsbygderådet på något sätt deltar i Mål 1-programmet, hur har Länsbygderådet kommit med i programarbetet?**

blivit inbjudet av länsstyrelsen/samverkansorganet

själva tagit initiativet

annat sätt; ange

**2. A Kryssa för på vilket/vilka sätt Länsbygderådet deltar i Mål 2-programmet. (Det är möjligt att sätta fler kryss än ett.)**

- programmet finns inte i länet
- deltar ej
- det regionala partnerskapet
- arbetsgrupp/utskott
- ledningsgrupp/styrgrupp
- remissinstans
- fått och utfört specifika uppdrag
- annat sätt; ange

**B Om Länsbygderådet på något sätt deltar i Mål 2-programmet, hur har Länsbygderådet kommit med i programarbetet?**

- blivit inbjudet av länsstyrelsen/samverkansorganet
- själva tagit initiativet
- annat sätt; ange

**3. A Kryssa för på vilket/vilka sätt Länsbygderådet deltar i Det regionala utvecklingsprogrammet (RUP). (Det är möjligt att sätta fler kryss än ett.)**

- programmet finns inte i länet
- deltar ej
- det regionala partnerskapet
- arbetsgrupp/utskott
- ledningsgrupp/styrgrupp
- remissinstans
- fått och utfört specifika uppdrag
- annat sätt; ange

**B Om Länsbygderådet på något sätt deltar i det regionala utvecklingsprogrammet (RUP), hur har Länsbygderådet kommit med i programarbetet?**

blivit inbjudet av länsstyrelsen/samverkansorganet  
själva tagit initiativet  
annat sätt; ange

**4. A Kryssa för på vilket/vilka sätt Länsbygderådet deltar i det regionala tillväxtprogrammet (RTP). (Det är möjligt att sätta fler kryss än ett.)**

programmet finns inte i länet  
deltar ej  
det regionala partnerskapet  
arbetsgrupp/utskott  
ledningsgrupp/styrgrupp  
remissinstans  
fått och utfört specifika uppdrag  
annat sätt; ange

**B Om Länsbygderådet på något sätt deltar i det regionala tillväxtprogrammet (RTP), hur har Länsbygderådet kommit med i programarbetet?**

blivit inbjudet av länsstyrelsen/samverkansorganet  
själva tagit initiativet  
annat sätt;

**5. A Kryssa för på vilket/vilka sätt Länsbygderådet deltar i programmet för stöd till kommersiell service. (Det är möjligt att sätta fler kryss än ett.)**



programmet finns inte i länet  
deltar ej  
det regionala partnerskapet  
arbetsgrupp/utskott  
ledningsgrupp/styrgrupp  
remissinstans  
fått och utfört specifika uppdrag  
annat sätt; ange

**B Om Länsbygderådet på något sätt deltar i programmet för kommersiell service, hur har Länsbygderådet kommit med i programarbetet?**

blivit inbjudet av länsstyrelsen/samverkansorganet  
själva tagit initiativet  
annat sätt; ange

**6. A Kryssa för på vilket/vilka sätt Länsbygderådet deltar i programmet för entreprenörskap och lokal utveckling. (Det är möjligt att sätta fler kryss än ett.)**

programmet finns inte i länet  
deltar ej  
det regionala partnerskapet  
arbetsgrupp/utskott  
ledningsgrupp/styrgrupp  
remissinstans  
fått och utfört specifika uppdrag  
annat sätt; ange

**B Om Länsbygderådet på något sätt deltar i programmet för entreprenörskap och lokal utveckling, hur har Länsbygderådet kommit med i programarbetet?**

blivit inbjudet av länsstyrelsen/samverkansorganet  
själva tagit initiativet  
annat sätt; ange

**7. A Kryssa för på vilket/vilka sätt Länsbygderådet deltar i gemenskapsinitiativet Leader+. (Det är möjligt att sätta fler kryss än ett.)**

- programmet finns inte i länet
- deltar ej
- det regionala partnerskapet
- arbetsgrupp/utskott
- ledningsgrupp/styrgrupp
- remissinstans
- fått och utfört specifika uppdrag
- annat sätt; ange

**8. Finns det andra sammanhang på länsnivå, som kan jämföras med dem under fråga 1-7, som Länsbygderådet deltar i?**

Nej  Ja; ange vilka

**9. Finns det andra sammanhang än de under fråga 1 till 7 som ni upplever att Länsbygderådet borde finnas med i, men där rådet idag inte finns med?**

Nej; fortsätt till fråga 10

Ja; fortsätt till fråga 9B

Kommentar

**9B Ange de sammanhang där Länsbygderådet inte finns med, men enligt er åsikt borde finnas med i.**

**10. Vilka förutsättningar anser ni att Länsbygderådet har att påverka det regionala utvecklingsarbetet? (1= ingen alls, 5 = mycket stor)**

1  2  3  4  5

## Kommentar

**11. Ser ni några eventuella begränsningar för att kunna delta (på lika villkor som andra aktörer på länsnivå) i det regionala utvecklingsarbetet?**

**12. Anser ni att Folkrörelserådet representerar länsbygderåden på central nivå? (1 = i mycket liten omfattning, 5 = i mycket stor omfattning)**

1 2 3 4 5

## Kommentar

**13. Ange till vilken grad ni instämmer i följande påståenden gällande er verksamhet på länsnivå: (1=instämmer inte alls, 5=instämmer helt)**  
**Länsbygderådet**

**- företräder de lokala utvecklingsgrupperna**

1 2 3 4 5

**- är den sociala ekonomins företrädare**

1 2 3 4 5

**- företräder Folkrörelserådet i länet**

1 2 3 4 5

**- sprider information och erfarenheter från central- och länsnivå till lokal nivå**

1 2 3 4 5

**- sprider information och erfarenheter från lokal nivå till central- och länsnivå**

1 2 3 4 5

**- stimulerar till samverkan mellan landsbygdens aktörer**

1 2 3 4 5

**-marknadsför länet**

1 2 3 4 5

**- är opinionsbildare**

1 2 3 4 5

**- är remissinstans i olika frågor rörande länets utveckling**

1 2 3 4 5

**- arbetar för att öka förståelsen för den sociala ekonomins betydelse för regionens utveckling**

1 2 3 4 5

**- arbetar för att landsbygdens intressen tas i beaktande i planering på länsnivå**

1 2 3 4 5

**- arbetar för att legitimera de lokala utvecklingsgruppernas arbete i länet**

1 2 3 4 5

**- arbetar för att öka länens intresse för det lokala utvecklingsarbetet**

1 2 3 4 5

**- bedriver egna projekt på den regionala nivån**

1 2 3 4 5

**Kommentarer:**

## **Avsnitt B - länsbygderåden på kommunal och lokal nivå**

**14. A Kryssa för på vilket/vilka sätt Länsbygderådet deltar i kommunala planeringsprocesser. (Det är möjligt att sätta fler kryss än ett.)**

deltar ej

process finns ej

finns representerat i ett lokalt partnerskap

deltagit på möten

remissinstans

svarat på enkäter

fått och utfört specifika uppdrag

annat sätt; ange

**B Om Länsbygderådet på något sätt deltar i kommunala planeringsprocesser, hur har Länsbygderådet kommit med i arbetet?**

- blivit inbjudet av kommunen
- själva tagit initiativet
- annat sätt; ange

**15. A Kryssa för på vilket/vilka sätt Länsbygderådet deltar i kommunala ramprogram.(Det är möjligt att sätta fler kryss än ett.)**

- deltar ej
- process finns ej
- finns representerat i ett lokalt partnerskap
- deltagit på möten
- remissinstans
- svarat på enkäter
- fått och utfört specifika uppdrag
- annat sätt; ange

**B Om Länsbygderådet på något sätt deltar i kommunala ramprogram, hur har länsbygderådet kommit med i arbetet?**

- blivit inbjudet av kommunen
- själva tagit initiativet
- annat sätt; ange

**16. A Kryssa för på vilket/vilka sätt Länsbygderådet deltar i kommunala landsbygdsprogram.(Det är möjligt att sätta fler kryss än ett.)**

deltar ej  
process finns ej  
finns representerat i ett lokalt partnerskap  
deltagit på möten  
remissinstans  
svarat på enkäter  
fått och utfört specifika uppdrag  
annat sätt; ange

**B Om Länsbygderådet på något sätt deltar i kommunala landsbygdsprogram, hur har Länsbygderådet kommit med i arbetet?**

blivit inbjudet av kommunen  
själva tagit initiativet  
annat sätt; ange

**17. Ange om det finns andra sammanhang på kommunal nivå som Länsbygderådet deltar i?**

**18. Finns det andra sammanhang på kommunal nivå som ni upplever att Länsbygderådet borde finnas med i, men där Länsbygderådet idag inte finns representerat?**

Nej; fortsätt till fråga 19  
Ja; fortsätt till fråga 18B

**18B Ange de sammanhang där Länsbygderådet inte finns med, men som ni anser att det borde finnas med i.**

**19. Vilken möjlighet anser ni att Länsbygderådet har att delta i det utvecklingsarbete som sker i kommunens regi? (1= ingen alls, 5 = mycket stor)**

1   2   3   4   5

## Kommentar

**20. Till vilken grad anser ni att Länsbygderådet har koppling till de lokala utvecklingsgruppernas arbete? (1= i mycket liten grad, 5 = i mycket stor grad)**

1 2 3 4 5

## Kommentar

**21. Ange till vilken grad ni instämmer i följande påståenden gällande verksamheten på kommunal och lokal nivå: (1=instämmer inte alls, 5=instämmer helt)**

**- företräder de lokala utvecklingsgrupperna**

1 2 3 4 5

**- är den sociala ekonomins företrädare**

1 2 3 4 5

**- är Folkrörelserådets företrädare**

1 2 3 4 5

**- sprider information och erfarenheter från central- och länsnivå till lokal nivå**

1 2 3 4 5

**-sprider information och erfarenheter från lokal nivå till central- och länsnivå**

1 2 3 4 5

**- stimulerar till samverkan mellan landsbygdens aktörer**

1 2 3 4 5

**- marknadsför länet**

1 2 3 4 5

**- är opinionsbildare**

1 2 3 4 5

**- arbetar för att öka förståelsen för den sociala ekonomins betydelse för kommunens utveckling**

1 2 3 4 5

**- arbetar för att landsbygdens särskildhet tas i beaktande i planering på kommunal nivå**

1 2 3 4 5

**- arbetar för att legitimera de lokala utvecklingsgruppernas arbete i kommunen**

1 2 3 4 5

**- arbetar för att öka kommunernas intresse för det lokala utvecklingsarbetet**

1 2 3 4 5

**- bedriver egna projekt på den lokala nivån**

1 2 3 4 5

**- stimulerar till bildandet av kommunala bygderåd**

1 2 3 4 5

**- stimulerar till bildandet av nya lokala utvecklingsgrupper**

1 2 3 4 5

**- är ett stöd i det arbete som de lokala utvecklingsgrupperna bedriver**

1 2 3 4 5

**Kommentarer:**

---

**Kontaktperson:** Maria Modigh, [maria.modigh@glesbygdsverket.se](mailto:maria.modigh@glesbygdsverket.se)

**Senast ändrad:** 2005-06-01



## Frågor till länsnivån

Glesbygdsverket har fått i uppdrag att genomföra en kartläggning av länsbygderådens roll i det lokala och regionala utvecklingsarbetet. Enkäten utgör underlag för utredningen.

Svar önskas senast den 9 mars 2005.

OBS! Hela enkäten måste fyllas i vid ett och samma tillfälle. Den kan alltså inte sparas på webben. Ett tips är att skriva ut enkäten och fundera på frågorna i förväg. Därefter kan du fylla i webbversionen, skriva ut och skicka/klicka in den till oss. Det går att skriva hur mycket du vill i kommentarrutorna.

Vi tackar på förhand för din medverkan!

---

**Ange län:**

**Ange enhet inom organisationen:**

**1. Finns det något Länsbygderåd i länet?**

Ja    Nej    Vet ej

Kommentar:

**2. Finns Länsbygderådet representerat i Mål 1-programmet?**

Ja

Nej

Vet ej

Programmet ligger ej inom organisationens ansvarsområde

Kommentar:

**3. Finns Länsbygderådet representerat i Mål 2-programmet?**

Ja

Nej

Vet ej

Programmet ligger ej inom organisationens ansvarsområde

Kommentar:

#### **4. Finns Länsbygderådet representerat i Mål 3 Lokalt projektstöd?**

Ja

Nej

Vet ej

Programmet ligger ej inom organisationens ansvarsområde

Kommentar:

#### **5. Finns Länsbygderådet representerat i det regionala utvecklingsprogrammet (RUP)?**

Ja

Nej

Vet ej

Programmet ligger ej inom organisationens ansvarsområde

Kommentar:

#### **6. Finns Länsbygderådet representerat i det regionala tillväxtprogrammet (RTP)?**

Ja

Nej

Vet ej

Programmet ligger ej inom organisationens ansvarsområde

Kommentar:

#### **7. Finns Länsbygderådet representerat i programmet för stöd till kommersiell service?**

Ja

Nej

Vet ej

Programmet ligger ej inom organisationens ansvarsområde

Kommentar:

**8. Finns Länsbygderådet representerat i programmet för entreprenörskap och lokal utveckling?**

Ja

Nej

Vet ej

Programmet ligger ej inom organisationens ansvarsområde

Kommentar:

**9. Finns det andra processer inom det regionala utvecklingsarbetet än ovannämnda processer som Länsbygderådet borde finnas representerat, men idag inte är med i?**

Ja; fortsätt till fråga 9B-C

Nej; fortsätt till fråga 10

**9B. Ange vilka dessa processer är?**

**9C. Hur kommer det sig att inte Länsbygderådet är med i de processer som angivits under 9B?**

**10. Vem/vilka anser ni att Länsbygderådet representerar i de processer som rådet deltar i?**

**11. Vad anser ni att Länsbygderådet bidrar med i det regionala utvecklingsarbetet? (1=inte alls; 5=i mycket stor omfattning).**

**-kunskap om landsbygden**

1 2 3 4 5

**-kunskap om lokal utveckling**

1 2 3 4 5

**-kontakter på central nivå**

1 2 3 4 5

**-kontakter på lokal nivå**

1 2 3 4 5

**annat bidrag, ange:**

**12. Är det något Länsbygderådet inte gör idag som de borde göra?**

**13. Är det något Länsbygderådet gör idag som de inte borde göra?**

**14. Anser ni att Länsbygderådet tar hänsyn till mäns och kvinnors villkor i sin verksamhet? (1=inte alls; 5=i mycket stor omfattning).**

1 2 3 4 5

**15. Ange till vilken grad ni instämmer i följande påståenden gällande Länsbygderådets verksamhet på länsnivå? (1=instämmer inte alls; 5=instämmer helt). Länsbygderådet:**

**-företräder de lokala utvecklingsgrupperna**

1 2 3 4 5

**- är den sociala ekonomins företrädare**

1 2 3 4 5

**- företräder Folkrörelserådet i länet**

1 2 3 4 5

**- sprider information och erfarenheter från central och länsnivå till lokal nivå**

1 2 3 4 5

**- sprider information och erfarenheter från lokal nivå till central och länsnivå**

1 2 3 4 5

**- stimulerar till samverkan mellan landsbygdens aktörer**

1 2 3 4 5

**- marknadsför länet**

1 2 3 4 5

**- är opinionsbildare**

1 2 3 4 5

**-är remissinstans i olika frågor rörande länets utveckling**

1 2 3 4 5

**-arbetar för att öka förståelsen för den sociala ekonomins betydelse för regionens utveckling**

1 2 3 4 5

**-arbetar för att landsbygdens särskildhet tas i beaktande i planering på länsnivå**

1 2 3 4 5

**-arbetar för att legitimera de lokala utvecklingsgruppernas arbete i länet**

1 2 3 4 5

**-bedriver egna projekt på den regionala nivån**

1 2 3 4 5

**-arbetar för att öka länens intresse för det lokala utvecklingsarbetet**

1 2 3 4 5

**Övriga synpunkter:**

---

**Kontaktperson:** Maria Modigh, [maria.modigh@glesbygdsverket.se](mailto:maria.modigh@glesbygdsverket.se)

**Senast ändrad:** 2005-06-01

# BILAGA 2 METOD/ARBETSSÄTT

## 1.1 METOD

Kartläggningen baseras på en enkätundersökning. Bakgrundsmaterialet har inhämtats genom studier av dokument samt material från webben. Personliga kontakter har också tagits för att inhämta information som inte kunnat tillgås på annat sätt. Källor anges löpande.

### 1.1.1 Urval till enkät

Enkätundersökningen har tre målgrupper; länsnivåns offentliga aktörer såsom länsstyrelser samt samverkansorgan/självstyrelseorgan i de län sådana finns, länsbygderåden i samtliga län samt lokala utvecklingsgrupper.

Urval till länsnivån samt länsbygderåden är ett totalurval, det vill säga samtliga aktörer inom de två grupperna ingår i undersökningen. Total population och således totalt urval är 54 organisationer.

Utgångspunkten ifråga om urvalet gällande de lokala utvecklingsgrupperna har varit Folkrorelserådets adressregister med 4 314 adresser till olika föreningar runt om i landet. Adresserna finns uppdelade per län. Vi är i undersökningen intresserade av de lokala grupper som arbetar med bred samhällsutveckling, det vill säga antar ett helhetsperspektiv över sin bygds utveckling. I Folkrorelserådets stadgar 8§ definieras lokal utvecklingsgrupp bland annat som en grupp som arbetar med sin bygds framtid och utveckling ur ett helhetsperspektiv. Definitionen motiverade oss att stryka de föreningar som, enligt namnet på föreningen, inte bedriver en bred samhällsutveckling. Med andra ord har föreningar som baseras på ett specifikt intresse eller en grupp i samhället sålunda inte inkluderats i populationen. I detta sammanhang har namnet på organisationen varit avgörande. Har tveksamhet funnits gällande en förenings verksamhet har föreningen inkluderats i undersökningen. När gallringen genomförts blev totalpopulationen 3 855 lokala utvecklingsgrupper. Av dessa valdes var tionde grupp ut att medverka i enkätundersökningen. Då registret är uppdelat per län innebär detta i princip att var tionde grupp i respektive län ingår i urvalet. Totalt urval för undersökningen gällande de lokala utvecklingsgrupperna är 386 organisationer.

### 1.1.2 Utformning av enkät

Enkäten har utformats i tre olika versioner, en för respektive målgrupp så som presenterats tidigare. Utgångspunkten för utformningen av enkäten har varit att svaren från länsbygderådet ska speglas med svaren från de båda andra målgrupperna för att på så sätt belysa båda sidor av myntet. Ett undantag från denna princip är att frågorna till länsbygderåden gällande medverkan i processer i kommunal regi enbart beskrivs från länsbygderådets sida. Vi är medvetna om att resultatet kring länsbygderådets deltagande i kommunala processer kan bli snedvridet på grund av detta. Vi har valt att inte inkludera kommunerna i undersökningen på grund av tidsaspekten och arbetsbelastningen. Att undersöka kommunernas syn på länsbygderåden kan eventuellt bli föremål för en ytterligare utredning.

Frågorna i enkäten och enkätens utformning har arbetats fram i en process. Antalet frågor varierar i de tre olika enkäterna, men är av förklarliga skäl flest till länsbygderåden. Vi har varit noga med att frågorna inte ska vara för utvärderingsinriktade, då utredningen är en kartläggning och inte en utvärdering.

Enkäten har testats såväl internt som externt. Internt har ett flertal medarbetare på Glesbygdsverket lämnat synpunkter på enkäten, vilket lett till bättre och mer genomtänkta frågor samt till en ökad eftertanke och reflektion gällande frågorna och strukturen i enkäterna. Enkäterna har även testats externt av en aktör från respektive målgrupp, vilket också lett till en

mer genomtänkt enkät, men också till ytterligare frågor, som dessa olika aktörer ansett som viktiga att inkludera i undersökningen.

En förutsättning för att kunna skicka ut enkäten till den relativt stora skara organisationer som valts ut var att enkäten är webbaserad, vilket innebär att momentet med kodning och inmatning av uppgifter sker automatiskt i samma sekund som respondenten klickar på knappen för att skicka in svaren till oss. Vi har dock för att säkerställa att så många som möjligt kan och vill svara på enkäten erbjudit möjligheten att skicka in enkäten per papperspost till oss genom att inkludera enkäten i pappersformat samt bifoga ett frankerat och adresserat svarskuvert i utskicket. Enkäter som inkommer per post till verket har Glesbygdverket sedan knappat in i webbenkäten och den vägen samlat ihop resultatet tillsammans med övriga svar.

#### 1.1.3 Svarefrekvens och bortfall

I urvalet gällande de lokala utvecklingsgrupperna har ett antal riskfaktorer identifierats. En är att de grupper som valts ut inte längre finns, inte längre är aktiva eller har ändrat adress och kontaktperson. I enkäten till de lokala utvecklingsgrupperna har en fråga gällande gruppens aktivitet inkluderats för att kunna identifiera om gruppen är aktiv. Dessa faktorer påverkar såväl svarefrekvens som bortfall. Av 386 plus 55 organisationer har 2 organisationer inte nåtts av utskicket, båda är lokala utvecklingsgrupper.

I en del fall har den kontaktperson som stått angiven i adressregistret och som inte längre varit kontaktperson, lämnat information om ny adress till oss, vilket möjliggjort att enkäten har kunnat skickas till rätt person.

När enkäten till länsnivån stängdes hade 29 av 32 enkätsvar inkommit, det vill säga en svarefrekvens på 91%. Samtliga län har svarat, men i de län det finns två organisationer på länsnivå har det från tre län endast inkommit svar från en organisation. Av 22 länsbygderåd har 22 svarat.

#### 1.1.4 Problem som uppstått vid redovisning av enkätsvaren

Mål 3-processen ägs inte av länsstyrelser/samverkansorgan/självstyrelseorgan, utan av ESF-råden i respektive region. Regionerna (länen) ansvarar för partnerskapet och för genomförandet av programmet i regionen. Ansvarig myndighet på regional nivå är respektive regions ESF-råd. Länsstyrelse och motsvarande är inte kopplade till verksamheten inom programmet, med undantag för de fyra nordligaste länen där Mål 3 förvaltas av länsstyrelserna inom ramen för Mål 1-programmet. Mål 1-programmet hanteras under separat fråga i samma enkät. Fråga 4 i enkäten till länsnivå redovisas därför inte i utredningen.

Den dubbla uppsättningen länsorganisationer som finns i 12 län<sup>1</sup> idag har också ställt till en del problem. Det råder oklarhet kring vilken organisation som är ansvarig för vissa frågor, trots att det i princip är de nya samverkansorganen som ska vara ansvariga för de regionala utvecklingsfrågorna. Ifråga om strukturfonderna blir det oklart då det är en länsstyrelse som är förvaltningsmyndighet till ett program som täcker flera län. Det finns beredningssekretariat i samtliga län som omfattas av programmet och hänvisningar på webbsidor m.m. sker till såväl länsstyrelsen som samverkansorganet i län där båda organisationer finns. Vem är ansvarig i det enskilda länet?

Ifråga om övriga processerna råder också förvirring, inte minst då organisationerna på länsnivå, de offentliga länsaktörerna, kryssar för att programmet inte finns inom deras verksamhetsområde när det så uppenbart finns inom deras organisations ansvarsområde. I rådande situation måste vi ställa oss frågan om det är rätt person som svarat på enkäten och hur

---

<sup>1</sup> Uppsala län är inte med i utredningen.



tillförlitliga svaren egentligen är. Den okunnighet som enkätsvaren ger uttryck för i flera fall kan givetvis också bero på ett bildandet av samverkansorganet har skett nyligen och att personal har bytts ut.

För att få en (1) uppfattning från respektive län i en specifik fråga har svaren från ett län där det finns två olika organisationer på länsnivå gjorts om till ett för länet gemensamt svar.

Det råder en speciell situation för Gotlands länsbygderåd, som i sin verksamhet på regional och lokal nivå möter en och samma aktör. Gotlands kommun är såväl en kommun i vanlig mening som ett regionalt självstyrelseorgan. Vi ber läsaren att hålla detta faktum i åtanke, då ni läser igenom utredningen.

#### 1.1.5 Personliga besök

För att uppnå en svarsfrekvens på 60% ifråga om de lokala utvecklingsgrupperna krävdes att 230 grupper svarade på enkäten. Efter ett påminnelsebrev hade det inkommit cirka 120, vilket ger en svarsfrekvens på cirka 30%. Då svarsfrekvensen för målgruppen lokala utvecklingsgrupper är för låg för att materialet ska kunna användas i utredningen har istället besök hos lokala utvecklingsgrupper och kommuner valts för att kunna spegla resultatet från enkäten till länsbygderåden. En fördel med besöken är att vi inhämtar synpunkter från kommunerna också, vilket annars skulle saknas helt i utredningen.

Vi har valt att besöka två kommuner. Gällivare kommun i Norrbotten mot bakgrund av att kommunen blev Årets kommun 2004 och anses utföra ett gott landsbygdsarbete samt Karlskrona kommun i Blekinge län för att vi har lite kunskap om arbetet i Blekinge samt för att få ett sydligt perspektiv i utredningen. Under besöken har frågor ställts med utgångspunkt i den använda enkäten till den lokala nivå samt med utgångspunkt i de slutsatser vi kan dra från enkäten till länsbygderåden.

# BILAGA 3 FOLKRÖRELSE RÅDETS MEDLEMSORGANISATIONER

Arbetarnas Bildningsförbund  
Bygdegårdarnas Riksförbund  
Centerkvinnorna  
Centerns Ungdomsförbund  
Det Nya Navet ekonomisk förening  
ECOVAST-Sweden  
Ekobanken – Din medlemsbank  
Ekologiska Lantbrukarna i Sverige  
Enter-by.net ekonomisk förening  
Folkets Hus och Parker, Riksorganisation  
Folkrörelsernas Arkivförbund  
Föreningen Friteatern  
Föreningen Gestaltad Historia  
Föreningen Kärngårdar  
Föreningen Landsbygdshandelns Främjande, FLF  
Föreningen Skärgårdshandlarna  
Haro  
Hushållningssällskapens förbund  
JAK-Medlemsbank  
Jordbrukare- Ungdomens förbund  
Konsumenter i Samverkan  
Kooperativa Förbundet  
Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien  
Lantbrukarnas Riksförbund  
Landsorganisationen i Sverige  
Riksförbundet 4 H  
Riksföreningen Våra Gårdar  
Riksidrottsförbundet  
Facket för Service och kommunikation  
Sveriges Snöskoterägares Riksorganisation  
Studieförbundet Vuxenskolan

Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund  
Svenska Idrottsrörelsens Studieförbund  
Svenska Jägareförbundet  
Svenska Kyrkan  
Härnösands stift  
Svenska Missionsförbundet  
Svenska Samernas Riksförbund  
Svenska Turistföreningen  
Sveriges Civilförsvarsförbund  
Sveriges Hembygdsförbund  
Sveriges Pensionärsförbund  
Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund  
Svenska Socialdemokratiska Ungdomsförbund  
TjänsteForum vid Högskolan i Gävle  
Tjänstemännens Centralorganisation  
Värmlandskooperativen

# BILAGA 4 TABELLER RÖRANDE REGIONAL NIVÅ

Tabell 1A. Mål 1

Tabell 2A. Mål 2

Tabell 3A. RUP

Tabell 4A. RTP

Tabell 5A. Lokala handlingsprogram för kommersiell service

Tabell 6A. Program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete

Tabell 1B. Mål 1

Tabell 2B. Mål 2

Tabell 3B. RUP

Tabell 4B. RTP

Tabell 5B. Lokala handlingsprogram för kommersiell service

Tabell 6B. Program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete

Tabell 7. Hur länsbygderåden kommit med i respektive process på regional nivå

Tabell 8. Sammanställning över deltagande i olika regionala processer

Tabell 9. Länsbygderådens möjlighet att påverka det regionala utvecklingsarbetet

Tabell 10. Länsbygderådens bidrag till det regionala utvecklingsarbetet

Tabell 11. Representerar Folkrorelserådet länsbygderåden på central nivå?

Tabell 12. Hänsyn till mäns och kvinnors villkor i verksamheten på regional nivå

Tabell 13. Länsbygderådens uppfattning om sin verksamhet på regional nivå

Tabell 14. De offentliga länsaktörernas uppfattning om länsbygderådens verksamhet på regional nivå

**Tabell 1A. Mål 1**

Län/Organisation	LBR*	LST*
Jämtland/Härjedalen	Ja	Ja
Västernorrland	Ja	Ja
Dalarna	Ja	Ja
Gävleborg	Nej	Nej
Norrboten	Ja	Nej
Västerbotten	Nej	Ja
Värmland	Nej	Vet ej

**Tabell 2A. Mål 2**

Län/Organisation	LBR*	LST*
Gotland	Ja	Ja
Kalmar	Ja	Ja
Jönköping	Ja	Ja
Gävleborg	Nej	Nej
Östergötland	Nej	Nej
Fyrbodal	Nej	Nej
Skaraborg	Ja	Nej
Örebro	Ja	Nej
Blekinge	Ja	Nej
Västmanland	Ja	Nej
Värmland	Ja	Vet ej
Dalarna	Nej	Ja
Södermanland	Nej	Vet ej
Kronoberg	Ej svarat	Ja
Stockholm	Progr finns ej	Nej
Skåne	Progr finns ej	Nej

**Tabell 3A. RUP**

Län/Organisation	LBR*	LST*
Gotland	Ja	Ja
Kalmar	Ja	Ja
Jämtland/Härjedalen	Ja	Ja
Gävleborg	Nej	Nej
Norrboten	Nej	Nej
Östergötland	Nej	Nej
Dalarna	Nej	Nej
Västerbotten	Nej	Nej
Örebro	Ja	Nej
Blekinge	Ja	Nej
Södermanland	Ja	Nej
Fyrbodal (V Götaland)	Ja	Ej svarat
Skaraborg (V Götaland)	Ja	Ej svarat
Västmanland	Ja	-
Skåne	Nej	Ja
Kronoberg	Nej	Ja
Sjuhärad (V Götaland)	Nej	Ej svarat
Halland	Ej svarat	Ja
Västernorrland	Ej svarat	Ja
Jönköping	Ej svarat	Nej
Värmland	-	Vet ej
Stockholm	-	Vet ej

\*LBR = Länsbygderåd LST = Offentliga länsaktörer

**Tabell 4A. RTP**

Län/Organisation	LBR*	LST*
Halland	Ja	Ja
Gotland	Ja	Ja
Norrbottn	Ja	Ja
Skåne	Ja	Ja
Dalarna	Ja	Ja
Värmland	Ja	Ja
Södermanland	Ja	Ja
Jämtland/Härjedalen	Ja	Ja
Östergötland	Nej	Nej
Skaraborg (V Götaland)	Nej	Nej
Västerbotten	Nej	Nej
Kronoberg	Nej	Nej
Sjuhärad (V Götaland)	Ja	Nej
Fyrbodal (V Götaland)	Ja	Nej
Örebro	Ja	Nej
Blekinge	Ja	Nej
Stockholm	Ja	Vet ej
Västmanland	Ja	Vet ej
Gävleborg	Nej	Ja
Kalmar	Nej	Ja
Jönköping	Vet ej	Nej
Västernorrland	Ej svarat	Ja

\*LBR = Länsbygderåd LST=Offentliga länsaktörer

**Tabell 5A. Lokala handlingsprogram för kommersiell service**

Län/Organisation	LBR*	LST*
Norrbottn	Ja	Ja
Östergötland	Ja	Ja
Sjuhärad (V Götaland)	Ja	Ja
Fyrbodal (V Götaland)	Ja	Ja
Örebro	Ja	Ja
Kalmar	Ja	Ja
Dalarna	Ja	Ja
Kronoberg	Ja	Ja
Värmland	Ja	Ja
Södermanland	Ja	Ja
Jämtland/Härjedalen	Ja	Ja
Västernorrland	Ja	Ja
Västmanland	Ja	Ja
Gävleborg	Nej	Nej
Halland	Ja	Nej
Blekinge	Ja	Ej svarat
Skaraborg (V Götaland)	Nej	Ja
Västerbotten	Nej	Ja
Skåne	-	-
Gotland	-	-
Stockholm	-	-
Jönköping	-	-

**Tabell 6A. Program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete**

Län/Organisation	LBR*	LST*
Gävleborg	Ja	Ja
Gotland	Ja	Ja
Norrbottn	Ja	Ja
Östergötland	Ja	Ja
Sjuhärad (V Götaland)	Ja	Ja
Fyrbodal (V Götaland)	Ja	Ja
Skaraborg (V Götaland)	Ja	Ja
Skåne	Ja	Ja
Örebro	Ja	Ja
Kalmar	Ja	Ja
Blekinge	Ja	Ja
Dalarna	Ja	Ja
Kronoberg	Ja	Ja
Värmland	Ja	Ja
Södermanland	Ja	Ja
Stockholm	Ja	Ja
Jämtland/Härjedalen	Ja	Ja
Jönköping	Ja	Ja
Västmanland	Ja	Ja
Halland	Ja	Nej
Västerbotten	Nej	Ja
Västernorrland	Nej	Ja

Tabell 1B. Mål 1

Länsbygderåd	Program finns inte i länet	Deltar ej	Det regionala partnerskapet	Arbetsgrupp/utskott	Ledningsgrupp/strygrupp	Remissinstans	Frått och utfört spec uppdrag	Annat sätt
Gävleborg		X						
Halland	-							
Gotland	-							
Norrbottn			X					
Östergötland	-							
Sjuhärad (V Götaland)	-							
Fyrbodal (V Götaland)	-							
Skåne	-							
Örebro	-							
Kalmar	-							
Blekinge	-							
Dalarna								X
Västerbotten		X						
Kronoberg	-							
Värmland	-							
Södermanland	-							
Skaraborg (V Götaland)	-							
Stockholm	-							
Jämtland/Härjedalen			X			X		
Västernorrland			X		X			X
Jönköping	-							
Västmanland	-							

Ledamot i ÖK på FRR:s mandat

Endast en kommun från länet.

Tabell 2B. Mål 2

Länsbygderåd	Ej svarat	Program finns inte i länet	Deltar ej	Det regionala partnerskapet	Arbetsgrupp/utskott	Ledningsgrupp/strygrupp	Remissinstans	Frätt och utfört spec uppdrag	Annat sätt
Gävleborg		X							
Halland	X								
Gotland			X					X	Referensgrp inför beslut
Norrbottn	X								
Östergötland		X							
Sjuhärad (V Götaland)	X								
Fyrbodal (V Götaland)		X							
Skåne	X								
Örebro								X	Ledamot i ÖK
Kalmar								X	Ledamot i ÖK
Blekinge			X	X					
Dalarna		X							
Västerbotten		X							
Kronoberg	X								
Värmland			X						
Södermanland		X							
Stockholm	X								
Skaraborg (V Götaland)								X	Jobbat med bygdegrupper
Jämtland/Härjedalen	X								
Västernorrland	X								
Jönköping						X			
Västmanland								X	Referensgrupp



Tabell 3B. RUP

Länsbygderåd	Ej svarat	Program finns inte i länet	Deltar ej	Det regionala partnerskapet	Arbetsgrupp/utskott	Ledningsgrupp/strygrupp	Remissinstans	Fått och utfört spec uppdrag	Annat sätt
Gävleborg		X							
Halland	X								
Gotland			X						
Norrbottn		X							
Östergötland		X							
Sjuhärad (V Götaland)		X							
Fyrbodal (V Götaland)						X			
Skåne		X							
Örebro				X					
Kalmar						X		X	Deltagit i tre träffar i RUPRN III
Blekinge						X			
Dalarna		X							
Västerbotten		X							
Kronoberg		X							
Värmland		X							
Södermanland								X	Nyligen påbörjat
Stockholm		X							
Skaraborg (V Götaland)						X			
Jämtland/Härjedalen								X	Social ekonomi
Västernorrland	X								
Jönköping									Vet ej om programmet finns i länet
Västmanland						X	X		

Tabell 4B. RTP

Länsbygderåd	Ej svarat	Program finns inte i länet	Deltar ej	Det regionala partnerskapet	Arbetsgrupp/utskott	Ledningsgrupp/strygrupp	Remissinstans	Fått och utfört spec uppdrag	Annat sätt
Gävleborg		X							
Halland			X						
Gotland			X	X					
Norrbottn				X					
Östergötland		X							
Sjuhärad (V Götaland)								X	Delregionalt RTP
Fyrbodal (V Götaland)						X			
Skåne			X						
Örebro							X		
Kalmar		X							Tackat nej
Blekinge					X	X			
Dalarna			X	X					
Västerbotten		X							
Kronoberg		X							
Värmland			X						
Södermanland						X		X	Gisslansituation
Stockholm							X	X	Tagit fram förslag tillsammans m LST
Skaraborg (V Götaland)		X							
Jämtland/Härjedalen					X				
Västernorrland	X								
Jönköping	X								
Västmanland				X		X	X		

Tabell 5B. Lokala handlingsprogram för kommersiell service

Länsbygderåd	Ej svarat	Program finns inte i länet	Deltar ej	Det regionala partnerskapet	Arbetsgrupp/utskott	Ledningsgrupp/strygrupp	Remissinstans	Fått och utfört spec uppdrag	Annat sätt
Gävleborg		X							
Halland				X					
Gotland	X								
Norrbottn					X				
Östergötland			X		X				
Sjuhärad (V Götaland)						X			
Fyrbodal (V Götaland)						X			
Skåne		X							
Örebro						X			
Kalmar				X				X	
Blekinge					X				
Dalarna			X	X	X				
Västerbotten		X							
Kronoberg			X						
Värmland				X					
Södermanland				X	X		X		
Stockholm	X	X							
Skaraborg (V Götaland)	X								
Jämtland/Härjedalen				X			X		
Västernorrland							X		
Jönköping		X							
Västmanland				X		X			

Regelbundna träffar

Tabell 6B. Program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete

Länsbygderåd	Program finns inte i länet	Deltar ej	Det regionala partnerskapet	Arbetsgrupp/utskott	Ledningsgrupp/strygrupp	Remissinstans	Fått och utfört spec uppdrag	Annat sätt
Gävleborg					X	X		
Halland			X	X				
Gotland		X			X	X		
Norrbottn				X				
Östergötland		X	X	X				
Sjuhärad (V Götaland)			X	X	X	X		
Fyrbodal (V Götaland)		X	X					
Skåne					X			
Örebro			X			X		
Kalmar							X	Fått information och marknadsfört programmet
Blekinge				X	X			
Dalarna		X	X	X		X		
Västerbotten	X							
Kronoberg		X						
Värmland			X					
Södermanland			X			X		
Stockholm			X			X		
Skaraborg (V Götaland)						X		
Jämtland/Härjedalen				X		X		
Västernorrland	X							
Jönköping		X					X	Med i beredningsgrupp f hantering av ärenden
Västmanland					X	X	X	Referensgrupp



**Tabell 8. Sammanställning över deltagande i olika processer**

Län/Organisation	Mål 1		Mål 2		RUP		RTP		Service		Lokal utveckling
	LBR	LST	LBR	LST	LBR	LST	LBR	LST	LBR	LST	LBR
Gävleborg	Nej	Nej			Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja
Halland	-	-			Ej svarat	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja
Gotland	-	-			Ja	Ja	Ja	Ja	-	-	Ja
Norrbottn	Ja	Nej			Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Östergötland	-	-			Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja
Sjuhärad (V Götaland)	-	-			Nej	Ej svarat	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja
Fyrbodal (V Götaland)	-	-			Ja	Ej svarat	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja
Skaraborg (V Götaland)	-	-			Ja	Ej svarat	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja
Skåne	-	-			Nej	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja
Örebro	-	-			Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja
Kalmar	-	-			Ja	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Blekinge	-	-			Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Ej svarat	Ja
Dalarna	Ja	Ja			Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Västerbotten	Nej	Ja			Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej
Kronoberg	-	-			Nej	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja
Värmland	Nej	Vet ej			-	Vet ej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Södermanland	-	-			Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Stockholm	-	-			-	Vet ej		Vet ej	-	-	Ja
Jämtland/Härjedalen	Ja	Ja			Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Västernorrland	Ja	Ja			Ej svarat	Ja	Ej svarat	Ja	Ja	Ja	Nej
Jönköping	-	-			Ej svarat	Nej	Vet ej	Nej	-	-	Ja
Västmanland	-	-			Ja	-	Ja	Vet ej	Ja	Ja	Ja

- står för att programmet inte finns i länet

LBR = Länsbyggeråd LST = Länsstyrelse

**Tabell 9. Länsbygderådets möjlighet att påverka det regionala utvecklingsarbetet**

1=ingen alls; 5=mycket stor

Länsbygderåd	Grad
Gävleborg	2
Halland	3
Gotland	3
Norrbottn	2
Östergötland	2
Sjuhärad (V Götaland)	3
Fyrbodal (V Götaland)	2
Skåne	3
Örebro	3
Kalmar	3
Blekinge	4
Dalarna	5
Västerbotten	1
Kronoberg	2
Värmland	4
Södermanland	2
Skaraborg (V Götaland)	3
Stockholm	2
Jämtland/Härjedalen	
Västernorrland	3
Jönköping	2
Västmanland	4
<b>Snitt</b>	<b>2,76</b>

**Tabell 11. Representerar Folkhälsovetenskapens länsbygderåden på central nivå?**

1=i mycket liten omfattning; 5=i mycket stor omfattning

Länsbygderåd	Grad
Gävleborg	5
Halland	3
Gotland	5
Norrbottn	4
Östergötland	4
Sjuhärad (V Götaland)	5
Fyrbodal (V Götaland)	4
Skåne	5
Örebro	5
Kalmar	3
Blekinge	5
Dalarna	5
Västerbotten	5
Kronoberg	3
Värmland	4
Södermanland	3
Skaraborg (V Götaland)	4
Stockholm	5
Jämtland/Härjedalen	4
Västernorrland	5
Jönköping	4
Västmanland	4
<b>Snitt</b>	<b>4,27</b>

**Tabell 10. Länsbygderådets bidrag till det regionala utvecklingsarbetet**

1=inte alls; 5= i mycket stor omfattning

Län*	Kunskap om landsbygden	Kunskap om lokal utv.	Kontakter på central nivå	Kontakter på lokal nivå
Värmland	5	5	3	5
Skåne	2	5	3	2
Gotland	4	5	2	5
Gävleborg	5	5	3	5
Västerbotten	3	3	2	2
Norrbottn	3	2	2	2
Jämtland	4	4	3	3
Västernorrland	3	3	3	2
Örebro	5	4	3	4
Kronoberg	3	3	1	2
Västmanland	2	3	2	4
Halland	4	4	1	4
Halland R	-	-	-	-
Blekinge R	2	2	1	2
Blekinge	4	4	2	4
Jönköping R	2	2	2	3
Jönköping	3	3	3	3
Dalarna	5	4	4	5
Dalarna R	4	4	2	5
Östergötland R	4	4	2	2
Östergötland	4	4	2	2
V Götaland	-	-	-	-
V Götaland R	4	3	2	4
Kalmar	4	4	2	4
Kalmar R	2	2	1	3
Södermanland R	3	4	1	5
Södermanland	4	4	2	4
Stockholm R	2	3	3	3
Stockholm	5	5	5	5
<b>Snitt per fråga</b>	<b>3,52</b>	<b>3,63</b>	<b>2,30</b>	<b>3,48</b>

\*I de fall länsaktören är en region har detta markerats med ett R efter länet.

**Tabell 12. Hänsyn till mäns och kvinnors villkor i verksamheten på regional nivå**

1=inte alls; 5=i mycket stor omfattning

Län*	Grad
Värmland	4
Skåne	2
Gotland	3
Gävleborg	4
Västerbotten	-
Norrbottn	2
Jämtland	2
Västernorrland	4
Örebro	4
Kronoberg	3
Västmanland	3
Halland	4
Halland R	-
Blekinge R	-
Blekinge	4
Jönköping R	2
Jönköping	3
Dalarna	2
Dalarna R	3
Östergötland R	3
Östergötland	3
V Götaland	-
V Götaland R	3
Kalmar	4
Kalmar R	4
Södermanland R	3
Södermanland	4
Stockholm R	3
Stockholm	5
<b>Snitt</b>	<b>3,24</b>

\*I de fall länsaktören är en region har detta markerats med ett R efter länet.



Tabell 13. Länsbyggerådets uppfattning om sin verksamhet på regional nivå

1=instämmer inte alls; 5=instämmer helt

	Länsbyggerådet ... företräder lok.utv.grp*	är den soc.ek. företrädare	är FRR företrädare	sprider info fr central o länsnivå t lokal	sprider info. fr lokal t central o länsnivå	stimulerar till samverkan	är opinionsbildare	ökar förståelsen i soc ek arb f landsbygdens särskildheter	legitimerar lok.utv.grp. arbete i länet	bedriver egna projekt på den regionala nivån	ökar länens intresse för lok.utv.arb.	Snitt/länsbyggeråd			
Gävleborg	5	5	5	5	5	3	2	3	5	5	5	5	4,5		
Halland	4	4	5	5	4	4	4	5	4	4	5	5	4,43		
Gotland	5	2	3	4	5	3	4	5	4	3	5	5	4,07		
Norrbottn	5	3	5	5	5	4	5	4	1	3	3	5	3,86		
Östergötland	5	2	5	2	3	3	3	4	5	3	5	4	3,5		
Sjuhärad	5	2	5	5	3	4	5	4	3	3	5	5	4,21		
Fyrbodal	5	5	5	5	5	5	3	5	5	5	5	5	4,86		
Skåne	5	5	5	5	5	5	5	5	3	5	5	5	4,86		
Örebro	5	5	5	5	5	5	5	3	5	5	5	3	4,71		
Kalmar	4	3	5	2	3	5	4	3	2	3	3	2	3,36		
Blekinge	4		5	5	4	3	3	4	3	4	5	5	3,93		
Dalarnas	5	5	5	5	5	5	3	4	4	5	5	4	4,36		
Västerbotten	5	3	5	4	4	4	4	3	1	4	5	5	3,86		
Kronobergs	5	3	5	5	4	5	5	5	2	3	3	5	4,07		
Värmland	5	4	5	4	4	4	5	4	3	3	4	4	4,14		
Södermanland	5	5	4	4	4	3	3	4	3	3	4	4	3,79		
Stockholm	4	4	4	4	4	3	3	3	2	4	3	4	4	3,57	
Skaraborg	3	2	5	2	3	4	2	4	3	3	5	5	5	3,64	
Jämtland/Härjedalen	5	4	5	5	5	3	5	5	5	5	5	5	5	4,79	
Västernorrland	4	4	5	4	4	4	4	3	1	3	3	4	1	5	3,5
Jönköping	4	4	2	3	4	2	1	3	2	4	3	4	3	3	3
Västmanland	4	5	3	4	4	3	5	4	4	4	4	5	4	5	4,14
Snitt/fråga	4,59	3,59	4,59	4,18	4,18	3,91	3,82	4,00	3,00	3,82	4,32	4,50	3,59	4,64	

\*För den fullständiga lydelsen av påståendena se enkäterna i bilaga 1 samt rankinglistan i bilaga 6.

Tabell 14. De offentliga länsaktörernas uppfattning om länsbyggerådets verksamhet på regional nivå

1=instämmer inte alls; 5=instämmer helt

	Länsbyggerådet... företräder lok.utv.grp*	är den soc.ek. företrädare	är FRR företrädare	sprider info fr central o länsnivå t lokal	sprider info. fr lokal t central o länsnivå	stimulerar till samverkan	är marknadsför länet	är opinionsbildare	ökar remissinstans	ökar förståelsen f soc ek arb f landsbygdens särskildheter	legitimerar lok.utv.grp. arbete i länet	bedriver egna projekt på den regionala nivån	ökar länsens intresse för lok.utv.arb.	Snitt/län
Halland	4	4	1	2	4	4	3	5	3	3	4	2	4	3,43
Blekinge	4,5	3	5	3	4	4	2	3	4	3	4	3	3	3,54
Jönköping	2,5	2	1,5	1,5	1,5	2	2	1,5	1,5	1,5	1,5	2	1,5	1,71
Västmanland	4	2	3	4	3	2	2	2	5	2	2	4	5	3,14
Dalarna	4,5	4	3,5	3	3,5	3,5	2,5	3,5	4	4	4	2,5	4	3,61
Östergötland	2,5	2,5	3	3	2	2	1,5	2	2,5	2,5	3	2	3	2,46
V Götaland	4	2	5	4	3	3	2	4	3	3	3	5	3	3,36
Kalmar	3	2,5	5	3	2,5	3	2	3,5	3	3,5	3	3,5	2,5	3,14
Södermanland	5	4,5	4	4	3,5	4	3	3	3	4	4	1,5	4,5	3,71
Stockholm	5	4,5	5	5	5	4,5	5	4	4	4	4	4	4,5	4,46
Värmland	5	5	5	5	5	5	5	5	3	4	4	3	5	4,50
Skåne	2	5	4	2	3	2	2	3	4	5	4	4	4	3,36
Gotland	5	2	5	3	3	3	2	2	4	2	3	3	2	3,00
Gävleborg	5	4	5	4	4	4	4	4	3	4	4	5	4	4,21
Västerbotten	2	3	2	2	3	2	2	3	2	3	2	2	3	2,43
Norrbottn	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	3	3	1	2,36
Jämtland	4	3	4	5	4	3	5	4	3	4	5	4	5	4,07
Västernorrland	4	3	5	4	3	3	4	4	4	3	4	3	2	3,57
Örebro	5	4	5	4	4	3	3	2	3	4	4	3	1	3,50
Kronoberg	4	3	4	2	2	3	2	3	2	2	3	4	3	2,93
<b>Snitt per fråga</b>	<b>3,85</b>	<b>3,25</b>	<b>3,90</b>	<b>3,28</b>	<b>3,25</b>	<b>3,10</b>	<b>2,80</b>	<b>3,28</b>	<b>3,15</b>	<b>3,18</b>	<b>3,48</b>	<b>3,63</b>	<b>2,65</b>	<b>3,78</b>

\*För den fullständiga lydelsen av påståendena se enkäterna i bilaga 1 samt rankinglistan i bilaga 6.

# BILAGA 5 TABELLER RÖRANDE KOMMUNAL OCH LOKAL NIVÅ

Tabell 17. På vilket sätt länsbygderåden deltar i kommunala processer

Tabell 18. Hur länsbygderåden kommit med i de kommunala processerna

Tabell 19. Länsbygderådens möjlighet att delta i kommunens utvecklingsarbete

Tabell 20. Länsbygderådens koppling till de lokala utvecklingsgruppernas arbete

Tabell 21. Länsbygderådens roller på kommunal och lokal nivå



Tabell 18. Hur länsbygderåden har kommit med i de kommunala processerna

	Kommunala plan.processer			Kommunala ramprogram			Kommunala landsb.program		
	Blivit inbjudet av kommunerna	Själva tagit initiativet	Annat sätt; ange	Blivit inbjudet av kommunerna	Själva tagit initiativet	Annat sätt; ange	Blivit inbjudet av kommunerna	Själva tagit initiativet	Annat sätt; ange
<b>Länsbygderåd</b>									
Gävleborg		X			X			X	
Halland					X			X	
Gotland		X							
Norrbottn							X		
Östergötland			X						
Sjuhärad	X								
Fyrbodal		X							
Skåne		X						X	
Örebro	X							X	
Kalmar									
Blekinge		X							
Dalarna		X			X				
Västerbotten									
Kronoberg	X			X			X		
Värmland		X				X	X	X	
Södermanland			X						X
Stockholm		X		X	X				
Skaraborg		X			X			X	
Jämtland/Härjedalen		X			X				
Västernorrland		X		X			X	X	
Jönköping		X							
Västmanland		X			X			X	

**Tabell 19. Länsbygderådens möjlighet att delta i kommunens utvecklingsarbete**

1=i mycket liten grad; 5=i mycket stor grad

Länsbygderåd	Grad	Kommentarer
Gävleborg	2	Länsbygderådet skall verka mer på regional nivå
Halland	3	
Gotland	3	
Norrbottn	1	Vi upplever inte att vi ska vara med i det kommunala arbetet
Östergötland	1	
Sjuhärad	5	Via kommunbygderåd/LUG Vi tycker att det fungerar bäst om de lokala utvecklingsgrupperna deltar på kommunnivå, men det händer att länsbygderådet ordnar träffar, seminarier mm på kommunnivå. Vi kan också medverka då grupperna önskar medverka.
Fyrbodal	2	
Skåne	3	Vissa kommuner är mycket angelägna
Örebro	5	Vår rådgivning är i huvudsak riktad till den lokala/kommunala nivån och då i samverkan med kommunerna
Kalmar	3	
Blekinge	1	
Dalarna	5	Genom kommunbygderåd som finns i samtliga kommuner i Dalarna som i sin tur har representanter i länsbygderådet.
Västerbotten	2	
Kronoberg	4	
Värmland	2	
Södermanland	1	Bygderörelsen är ej godkänd part.
Stockholm	3	Ekonomiska. Att delta i kommunala planeringsprocesser sker på dagtid.
Skaraborg	2	
Jämtland/Härjedalen	5	
Västernorrland	3	Genom enskilda styrelsemedlemmar bör det vara möjligt.
Jönköping	2	Mån av tid och pengar.
Västmanland	5	
<b>Snitt</b>	<b>2,86</b>	

**Tabell 20. Länsbygderådets koppling till de lokala utvecklingsgruppernas arbete**

1=i mycket liten grad; 5=i mycket stor grad

Länsbygderåd	Grad	Kommentarer
Gävleborg	5	Länsbygderådet är medlemmarnas röst och öra och jobbar via nätverk för medlemmarnas bästa
Halland	5	
Gotland		
Norrbottn	5	
Östergötland	3	Arbetet sker mera genom att på regional nivå skapa större acceptans för de lokala gruppernas förutsättningar att arbeta aktivt.
Sjuhärad	5	Våra styrelseledamöter väljs ur våra lokala utvecklingsgrupper
Fyrbodal	5	Länsbygderådet är de lokala gruppernas eget nätverk och skulle inte finnas utan grupperna
Skåne	4	
		Deltar efter efterfrågan men huvudsyftet är att ge stöd, stimulans, och kunskap genom info, och rådgivning, samt vara en länk mellan aktörerna på lokal och regional nivå. Genom inventeringsarbetet vid två tillfällen är kunskapen god om det arbete som pågår. Dock förändras ibland de lokala gruppernas arbete och kontaktpersoner snabbt pga personförändringar.
Örebro	4	
Kalmar	5	
Blekinge	3	
Dalarna	4	Via kommunbygderåden
Västerbotten	4	
Kronoberg	5	
Värmland	3	
Södermanland	4	
Stockholm	3	Kan bli bättre med större ekonomiska resurser
Skaraborg	5	
Jämtland/Härjedalen	5	
Västernorrland	3	Länsbygderådets uppdragsgivare är företrädesvis LUG. Det innebär inte med automatik att det motsatta gäller.
Jönköping	2	Blir inte tillfrågade, vill göra det själva i grupperna.
Västmanland	5	
<b>Snitt</b>	<b>4,14</b>	

Tabell 21. Länsbyggerådets roller på kommunal och lokal nivå

1=instämmer inte alls; 5=instämmer helt

	Länsbyggerådet... företräder lok.utv.grp*	är den soc.ek. företrädare	är FRR företrädare	sprider info fr central o länsnivå t lokal	sprider info. fr central o o länsnivå	stimulerar till central	marknadsför samverkan	är opinionsbildare	ökar förståelsen i soc ek arb i länsbygdens särskildheter	legitimerar lok.utv.grp. arbete i kommunen	ökar kommunernas intresse för lok.utv.arb.	bedriver egna projekt på den lokala nivån	stimulerar t bildandet av kommunala byggeråd	stimulerar t bildandet av nya lok.utv.grp.	stödjer de lok.utv.grp.	Snitt/länsbyggeråd
Gävleborg	5	5	5	5	5	5	3	4	4	5	5	3	2	5	5	4,38
Halland	4	4	5	4	4	4	4	5	3	3	4	4	3	5	5	4,00
Gotland																0,00
Norrbottn	5	3	5	5	5	3	1	3	3	5	5	1	5	5	5	4,00
Östergötland	1	2	5	3	3	4	4	2	3	4	3	1	3	3	3	2,94
Sjuhärad	1	1	5	4	4	3	3	3	2	4	5	5	5	5	4	3,69
Fyrbodal	1	1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	3	5	5	5	4,38
Skåne	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5,00
Örebro	1	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	5	5	5	4,50
Kalmar																0,00
Blekinge	5	5	5	5	5	4	4	3	3	4	3	4	3	5	5	4,25
Dalarna	4	5	5	4	4	5	4	5	5	5	4	5	4	1	3	4,25
Västerbotten	5	3	5	5	5	5	4	4	3	3	5	2	5	2	5	4,00
Kronoberg	5	3	5	5	5	5	5	5	3	5	5	5	5	5	5	4,75
Värmland	3	3	4	4	4	4	5	4	3	4	4	4	5	4	4	3,93
Södermanland	4	4	4	3	3	3	3	4	4	4	4	3	4	4	4	3,69
Stockholm	4	4	4	4	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	3,69
Skaraborg	5	2	5	5	5	5	3	5	3	5	5	4	5	5	3	4,38
Jämtland/Härjed.	5	5	5	5	5	3	5	5	5	5	5	5	5	1	5	4,63
Västernorrland	3	3	5	3	3	3	3	3	3	3	4	1	3	3	2	3,00
Jönköping	4	4	3	5	4	2	1	3	4	2	4	3	4	2	2	3,13
Västmanland	5	4	3	4	4	3	5	4	4	4	4	1	5	5	4	3,94
<b>Snitt/fråga</b>	<b>3,75</b>	<b>3,55</b>	<b>4,65</b>	<b>4,40</b>	<b>4,30</b>	<b>3,95</b>	<b>3,75</b>	<b>4,00</b>	<b>3,70</b>	<b>4,06</b>	<b>4,30</b>	<b>4,35</b>	<b>3,10</b>	<b>4,40</b>	<b>3,95</b>	<b>4,15</b>

\*För den fullständiga lydelsen av påståendena se enkäterna i bilaga 1 samt rankinglistan i bilaga 6.



# BILAGA 6 RANKING AV ROLLER

RANKING, HÖGST TILL LÄGST, AV PÅSTÅENDEN GÄLLANDE  
LÄNSBYGDERÅDENS VERKSAMHET PÅ REGIONAL NIVÅ –  
LÄNSBYGDERÅDENS UPPFATTNING

1. Arbetar för att öka länens intresse för det lokala utvecklingsarbetet
2. Företräder de lokala utvecklingsgrupperna  
Företräder Folkhälso- och utvecklingsrådet
3. Arbetar för att legitimera de lokala utvecklingsgrupperna i länet
4. Arbetar för att landsbygdens intressen tas i beaktande på länsnivå
5. Sprider information och erfarenheter från central och länsnivå till lokal nivå  
Sprider information och erfarenheter från lokal till central och länsnivå
6. Är opinionsbildare
7. Stimulerar till samverkan mellan landsbygdens aktörer
8. Marknadsför länet  
Arbetar för att öka förståelsen för den sociala ekonomins betydelse för länets utveckling
9. Är den sociala ekonomins företrädare
10. Bedriver egna projekt på den regionala nivån
11. Är remissinstans

RANKING, HÖGST TILL LÄGST, AV PÅSTÅENDEN GÄLLANDE  
LÄNSBYGDERÅDENS VERKSAMHET PÅ REGIONAL NIVÅ – DE OFFENTLIGA  
LÄNSAKTÖRERNAS SVAR

1. Företräder Folkhälso- och utvecklingsrådet i länet
2. Företräder de lokala utvecklingsgrupperna
3. Arbetar för att öka länens intresse för det lokala utvecklingsarbetet
4. Arbetar för att legitimera de lokala utvecklingsgruppernas arbetet i länet
5. Arbetar för att landsbygdens intressen tas i beaktande i planering på länsnivå
6. Sprider information och erfarenheter från central och länsnivå till lokal  
Är opinionsbildare
7. Är den sociala ekonomins företrädare  
Sprider information och erfarenheter från lokal nivå till central och länsnivå
8. Arbetar för att öka förståelsen för den sociala ekonomins betydelse för regionens  
utveckling
9. Är remissinstans i olika frågor rörande länets utveckling
10. Stimulerar till samverkan mellan landsbygdens aktörer
11. Marknadsför länet
12. Bedriver egna projekt på den regionala nivån

RANKING, HÖGST TILL LÄGST, AV PÅSTÅENDEN GÄLLANDE  
LÄNSBYGDERÅDENS VERKSAMHET PÅ KOMMUNAL OCH LOKAL NIVÅ

1. Är Folkhälsovetenskapens företrädare
2. Sprider information och erfarenheter från central och länsnivå till lokal nivå  
Stimulerar till bildandet av kommunala bygderåd
3. Arbetar för att öka kommunernas intresse för det lokala utvecklingsarbetet
4. Arbetar för att legitimera de lokala utvecklingsgruppernas arbete i kommunen  
Sprider information och erfarenheter från lokal till central och länsnivå
5. Är ett stöd i det arbete som de lokala utvecklingsgrupperna bedriver
6. Arbetar för att landsbygdens särskildhet tas i beaktande i planering på kommunal nivå
7. Är opinionsbildare
8. Stimulerar till bildandet av nya lokala utvecklingsgrupper  
Stimulerar till samverkan mellan landsbygdens aktörer
9. Företräder de lokala utvecklingsgrupperna  
Marknadsför länet
10. Arbetar för att öka förståelsen för den sociala ekonomins betydelse för kommunens utveckling
11. Är den sociala ekonomins företrädare
12. Bedriver egna projekt på den lokala nivån

GLS  
BYGDS  
VERKET

SAMUEL PERMANS GATA 2, 831 30 ÖSTERSUND  
TEL 063-57 67 00, FAX 063-57 67 99. [www.glesbygdsverket.se](http://www.glesbygdsverket.se)